

Саят
ТҰЯҚБАЕВ

Әмір-
лету

ӘОЖ 821.512.122
ҚБЖ 84(5Қаз)
Т86

Тұяқбаев С.

Т 86 Өмір – өлең / С. Тұяқбаев. – Алматы: «Елтаным баспасы», 2021. – 128 бет.

ISBN 978-601-06-7444-8

Ақын Саят Тұяқбаевтың бұл алғашқы кітабына әр жылдары жазылған өлеңдері еніп отыр. Туған жердің тынысы мен қасиеті, ақынның жүрек елегінен өткен өмір өрнектері, сиқырлы сезім сыры оқырманды бей-жай қалдырмайды. Өмірді өлеңмен өрген автор бейнелі теңеу, тосын ой, шыншыл көзқарасымен ерекшеленеді.

Кітап жырсуіер көпшілік қауымға арналған.

ӘОЖ 821.512.122
ҚБЖ 84(5Қаз)

ISBN 978-601-06-7444-8

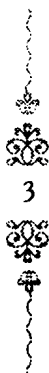
© Тұяқбаев С., 2021

Ақ жол!

— «Мүғалім, ақын ағаларыма өтініш етсем меселімді қайтара қоймас, бірақ... өлеңдеріме сын-пікірлер айтылып жатыр ғой, маған ең керегі, өлеңдеріме таудағы қарттар не дейді», деген екен Расул Ғамзатов. Ақ жол тілеп алғы сөз айтуға оқушы кезімнен талай жыр додасына баптап салған Сіздің ғана пікіріңіз, Сіздің батаңыз қажет болып тұр, — деп, жүрекжарды қолжазбасын ұсынып еді осы шәкіртім.

Иә, алғашқы қадамын аудандық ақындар айтысынан бастағанда, сол алаңға жетелеп алып шығып, олең әлемінің әліппесі мен әдебін үйреткен ұстазына томағасын сыпырып топқа қосқан топжарғаныңның тапытқан ықылас-құрметі бәрінен бағалы. Сен жарадың, оқушым! Жігітке қажет қасиет бойыңнан табылып, талай өнер жарыстары мен жыр бәйгелерінен қара үзіп келгенде, сол баяғы қарапайым қалпыңнан ақындығыңмен бірге азаматтығыңның да қалыптасып қалғанын көріп, арқаңнан қаққан едім. Қазір де, алты алашқа әйгілі Ақтоғайдың арқалы ақындарын аттап өтіп, ұстазыңды ардақ тұтқан азаматтығың үшін тағы да арқаңнан қағып тұрмын.

«Теңіздің дәмі тамшысынан білінеді», — деген ғой дана халқымыз. Әр өлеңінде ой мен сезімді қатар өріп, ақындық шеберлікпен әдемі қиыстырған екенсің. Сәкен Иманасовша айтсақ, кең көшеге сыймай кетіп бара жататын ақынның өлеңін оқыған ойлы оқырман тебіреніп, толғанып, сол өлеңді өзі жазғандай кең болмеге сыймай, орпынап тұрып кетеді. Мен де әр өлеңіңді оқыған сайын орнымнан тұрып кетпесем де, — «Әп, бәрекелді», — деп отырдым. Жыр жолында әбден ысылып, шырқау шыңына шыққан екенсің,

оқушым! Ал төменге көз салған сәтінде тілеуіңді
тілеп тұрған қалың көпшіліктің арасында еңбек
ардагері, алып денелі әкең Қабекеннің қасында менің
де тұрғанымды ұмытпа! Асқар тау әкең мен жастай
томағанды сыпырып, киелі өлең өлкесіне шығарып
салған ұстазыңның Саған деген сенімі — Поэзия әлемі
— жыр көгінде қос қанатың болсын!

Жаным да пида жыр үшін,

Шап қалам, шаңдат, шиырлап.

Тарылма, ашыл тынысым,

Құлагер өлең құйындат! — деп өзің айтқандай, Ұлы
Абай қонған ауылды бетке алған сапарыңа Ақ жол
тілеймін, Сарытеректің Құлагері!

Ізгі ниетпен,
ұстазың Еркін Берікұлы Өкімбаев

Муған жер
оцендері

Қарағұла

Қуаттанып қатпарлы қабағынан,
Үшты талай бауырыңнан бала қыран.
Қырқанда құлын күнді кісінетіп,
Қанатымды қатырдың Қарағұлам!

Шер тарқар, шыңдарыңа шықсам болды,
Тасыңнан тарихыңды ұқсам болды.
Жалғанның жан рахатын сезіндірдің,
Басыңнан жұтым ауа жұтсам болды.

Сыртыңнан қарағанда сұстанасың,
Қойнауыңнан халқыңа құт тарасын.
Ертелі-кеш саяңнан сая тапқан,
Етектегі еліңе ық-панасың.

Атамның аты жортқан жақпарыңда,
Әкемнің ізі жатыр қатпарыңда.
Биігіңе шыққанда бір сілкінем,
Шамам біткен шарасыз шақтарымда.

Сенде талай қызыққа кенеліпін,
Шабыт алдым, тұлғаңа теңеліп мың.
Тау баласы тауға қарап өсетінін,
Сенде туып, сенде өсіп, сенен ұқтым!

Саялы Сарытерек

Кестелеп көркемдеген бар кемерін,
Кермиығым, кербезім мәртебелім.
Сағым тұнып тұратын самалымен,
Сағынышым саялы Сарытерегім.

Өзіңде өлкемнің бай мұрасы бар,
Туған жердің түп-тұнық тұмасы бар.
Ізі жатыр бойыңда өткен күннің,
Жапырағыңнан жастықтың сыры ашылар.

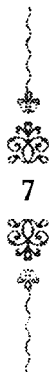
Бір шоқ терек бастауы бұлағымның,
Бір шоқ терек дастаны жыр ағынның.
Бір шоқ терек бұтағы бұйралана,
Бойтұмары болып тұр бұл ауылдың.

Жылжып жылдар өтсе де жалғасып күн,
Сенде өткізген түнім мен таңға асықтым.
Сұлудың шолпысындай сылдыр қағып,
Саябағындайсың-ау сан ғашықтың.

Тамырың Тоқырауын түбінде тұр,
Танымың таңдай сұлу түріңде тұр.
Бар шынардың бастауы бас теректің,
Тарихы құламаған діңінде тұр.

Сіңіріп тал бойына таң самалын,
Сағынышын басасың аңсағанның.
Ұшарына көз жетпес құдіреттім,
Құшағына сыймаған қанша адамның.

Бір шоқ терек сырты сыр, іші ғұмыр,
Нұрын шашар тұрса да түсіп іңір.
Аялауды біліңдер деп тіршілікті,
Табиғаттың өзі қойған мүсіні бұл!

Беу, Ақтоғай!

Беу, Ақтоғай! Сен неткен киелісің!
Сенен тапқан ұрпағың сүйенішін.
Тәңірдің топыраққа тартқан сыйын,
Бағаласын ұрпағың сүйе білсін!

Беу, Ақтоғай! Шұғылаңның жаққыз бәрін,
Ұрпаққа үлгі әнмен таң атқызғаның.
Әнісің Әсет, Күләш, Манарбектің,
Күйісің Мағауия, Аққыздардың.

Беу, Ақтоғай! Дархансың, дара шынар,
Саған берген халқымның бағасы бар.
Таңырқаттың, байқасам сенде туған,
Әр ұрпақтың өнерге таласы бар.

Беу, Ақтоғай! Сендегі ән елден ұтқыр,
Тоқырауын жаныңа дем беріп тұр.
Жырыменен сусындап Абзалдардың,
Дәртайдың әуенімен тербеліп тұр!

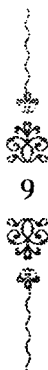

Ауылымның ауасы

О, Туған жер! Таңы жұпар, түні құт,
Алыстасам сағынышым білініп.
Араладым жастығымның куәсін,
Дала дәмін тұла бойға сіңіріп!

О, Туған жер! Өзге жерден өзгешем,
Отғай ыстық басыласың көзге сен.
Мынау менің алтын ұя бесігім,
Міне, менің өз ауылым, өз көшем.

О, Туған жер! Дархан өңір, дала бел,
Жауқазын жыр тынбай бүршік жара бер.
Арқа жаққа жолың түссе жолаушым,
Ауылымның ауасынан ала кел!

Ауылға келгенде...

Сәлем бердім киелі паң далаға,
Паң дала, ұлынан сыр аңғара ма?!
Құшағыңды аш, еркелеп келдім саған,
Құшақ-құшақ кеудеме арман ала.

Тұлымымды тарай түс, ерке желім,
Мен де өзіңдей тік мінез, тентек едім.
Самалыңа маңдайдан сипатып ап,
Еркелегім келеді, еркелегім!

Еркелейін шығып ап қыр басына,
Еркелейін құрбыма, құрдасыма.
Сенен келіп іздеймін жастығымды,
Сіңіп кеткен жылымды жылғасына.

Ана қырдың басында, ана таудың,
Деп күндерден тәбәрік таратармын.
Жастығымның куәсі сен тұрғанда,
Сұлулығы түк емес Алатаудың.

Жылына бір қауышар жұмақ мекен,
Жүректегі өзгермес тұрақ па екен?!
Тынысымды толтырып жұпарыңмен,
Құмарымды қандырып бір-ақ кетем.

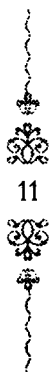
Туған жер

О, Туған жер! Жанымның жалынысың!
Жалғанның жарығысың, сағынышым.
Сенің құйған сәулеңе татымайды-ау,
Әлемнің әкелсе де бар ұлысын.

Белдеріңнен өмірдің дәмін таттым,
Көлдеріңнен көңілдің нәрін таптым.
Топқа бірден түстім де, сенде туған,
Соқпағымен келемін аға ұрпақтың.

Көңілімде кеңейіп, кеңге реңі,
О, Туған жер! Тыныстат, тербе мені!
Жанымды жазираңда жадыраттым,
Табылып тұла бойға ең керегі.

Жанға жайлы жайлауым жырға мекен,
Бойыңа бар сұлулық тұнған екен.
Еш жерде жоқ сендегі көркемдікті,
Соңғы демім біткенше жырлап өтем!

Туған топырақ

Ел шежіресін жадымда жаттап, оқып ап,
Санама түйдім, маңдайға біткен осы бақ.
Мен туған ауыл — Арқаның құтты мекені,
Мен туған ауыл — ұлылар туған топырақ!

Әсеттің әні — даладай дархан дастаным,
Манарбек, Күләш — көз жетпес биік асқарым.
Үш арысымды ардақтап өтем мәңгілік,
Азаттық үшін Алаштың түрген аспанын.

Ыстық қой маған, белесі, белі, белеңі,
Көк майсасы мен қыратты белі көделі.
Мен туған ауыл — Арқадағы Ақтоғайымның,
Саясындағы саялы Сарытерегі.

Балалық ғұмыр, айналып келмес бір сағым.
Сарытерегімде сайрандап өтті нұр шағым,
Алысқа шықсам, тұмар ғып тақтым мойныма,
Туған жерімнің иісі жұпар жусанын.

Ауылым үшін, болса да қандай жеңісім,
Ауылым үшін, өссе де қандай жемісім.
Тұрған жерімді бағалап қанша тұрғанмен,
Туған жерімнен артық жер жоқ қой мен үшін!

Балалық шақ

Бәрі ойымда бала күнім, бал күнім,
Біреуге артта, біреуге жұрт алдымын.
Тақияма тар келмепті менің де,
Таралымы тарау-тарау тағдырым.

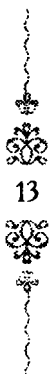
Қайран жастық, жар қуалай жүгірген,
Табанымыз талай тасқа тілінген.
Аралатып бір өтейін жырыммен,
Бағалатып бұрынғыны бүгінмен.

Жастығымның шырын, шәрбәт, шекері,
Жайлауым ед, балалықтың мекені.
Жұмыс орным жалпақ жатқан жазирам,
Орындығым Емшектаудың етегі.

Бас бәйгені бермейтұғын торы атым,
Белін жазса, бауыры жер соғатын.
Басқалардың бал ғұмырын кім білсін,
Біздің лагерь, шіркін, жайлау болатын.

Мөлдір еді, ол бір кезең, көркем ед,
Ерке таңмен оянушы ек ертелеп.
Ен далада емін-еркін көсіліп,
Еңбекпенен өскен өндірі өркен ек.

Жарқын шақ-ай, жарқылдаған жалыны,
Сағыныш қой сәби ғұмыр сағымы.
Бүгін қандай бейнем болса бір мысқал,
Сол кезеңде кешкен ғұмыр қадірі.

Балқашым

Көрікті көл тынысымды тыңдап ақ,
Жақұтыңмен жағалауды сырғалап.
Ашылғандай тағы да бір тынысым,
Басылмасын бір сәтке де бұл ғажап.

Кестеленген күміс шолпы суым бұл,
Айдыныңда былқылдасын буын бір.
Бұйра толқын бұйраланған буылдыр,
Тереңіңмен тербеп мені жуындыр.

Кейде толқын көтерілер жел де есіп,
Самал желмен тербетіліп, тербесіп.
Кең дүние, көз алдымда көк аспан,
Кеңістікте тербегендей кең бесік.

Ай нұрындай ажарлысы Арқаның,
Сырға тұнық сымбатындай қалқаның.
Тұңғыықтан моншағыңды терейін,
Шуылыңмен шабыттандыр шалқарым!

Өлеңмен өрілген
өмір

Өмір — өлең

Күн артынан білемін күн өтерін,
Өмірдің адамдарға сын екенін.
Қилы-қилы жолы бар кейіпкердің,
Жырымды оқып танырсың кім екенін.

Жырымды оқып ұғарсың толқынысты,
Бойымда өлеңімнің өрті күшті.
Кей сәтім күлімдеген күн секілді,
Кей сәтім ойлауға да қорқынышты.

Қызығып әлеміме кіретіндер,
Ойыңды өлеңіме түнетіндер.
Ақ қағаздың бетіне ақтарылды,
Өлеңмен өзім ғана білетіндер.

Құлагер өлең құйындат!

Тыңдашы, маңғаз, маң далам,
Сырым бар саған ақтарар.
Ақжолың қандай бар маған,
Арманға бастап ап барар.

Мансап пен байлық, мақтанның,
Ескегін тіпті еспегем.
Өзімді жырдан тапқанмын,
Өзге жоқ айтар ештеңем.

Шыңыңа шырқау шығып ап,
Ойымның өрдім үздігін.
Ағытайыншы біруақ,
Айхай, боз жырдың тізгінін.

Жұлдыздай зула ағызып,
Жабыны тастай жеке шық.
Қарауылға кел қара үзіп,
Мәреден өрт боп өте шық.

Шабытың шалқып шеп құрса,
Хордың да қызын қармаққа іл.
Бұла жыр бабың кеп тұрса,
Батыраштарды шаң қаптыр.

Жаным да пида жыр үшін,
Шап қалам, шаңдат, шиырлап.
Тарылма, ашыл тынысым,
Құлагер өлең құйындат!

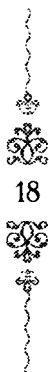
Өмір

Өмір кейде шиырланған шахмат,
Тағдыр тақта тұратұғын бақылап.
Төрді күтіп телміреді біреулер,
Төбінгіден тер шығармай жатып-ақ.

Өмір кейде жазылмаған ақ парақ,
Сүреді әркім сүрлеуіне шақтап ап.
Көпшілікке көсем боп жүр кейбіреу,
Тілге жеңіл тіркестерді жаттап ап.

Өмір кейде қызық болып біреуге,
Күдеріден бау тақтырар күреңге.
Тасырқамас үшін таққан тағанның,
Шегесін нық қағып алмай шіренбе.

Өмір кейде көзің жетпес кеңістік,
Еңбегіңнің жемісінен жеңіс күт.
Мағыналы тірлік кешкен адамға,
Маңдай термен жеткен бақыт ең ыстық.

Портрет

Бүгін түнде бір тамаша түс кірді,
Ұрпағыма жағышты Алла ұшқынды.
Мінездері менің құбылғанымдай,
Үш ұлым бар, үш түрлі.

Үлкен ұлым — түйіқтау,
Мүмкін емес көңілінен күй ұқпау.
Бастаса ісін белден басып өтеді,
Бет алдында бөгесе де биік тау.

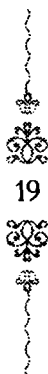
Өзі сондай сенгіш-ақ,
Жүреді ылғи бар нәрсеге белгі сап.
Бір тамаша сурет салып ішінен,
Өзін іздеп жүрген тура мен құсап.

Бұл алғашқы биігім.
Сөзден гөрі істің табар түйінін.
Біздің үйдің ашты есігін бақыт боп,
Басталғанда жанұялық иірім.

Екіншісі тым епті,
Жылдам жаулап алады ылғи жүректі.
Жанарынан көріп жастық шағымды,
Тұла бойым шым етті.

Шоқ күйдірмес шоқтығын,
Бұл ұлымнан көрінеді от күнім.
Жанына кеп жаңын ұғып жүретін,
Жолдасы да, көп мұның.

Түн жортады қаңғырып,
Қанда тулап серілік пен сал қылық.

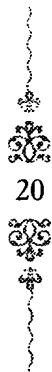
Сұлуларға сыр айта ма кім білсін?!
Таңды-таңға ұрып.

Үшіншісі әлі жас,
Оң мен солын танымас.
Бірақ менің барлық мүмкіндіктерім,
Осы ұлыммен тамырлас.

Өзі еркелеу, ең ыстық,
Топқа кірсе, жеңіс күт.
Күлсе болды, жадырайды айнала,
Күркіреген кеңістік.

Білімі де бөлек тым,
Ән шырқаса дауысында зор екпін.
Оразаның жұмасында туған ұл,
Көңілі де көркем болу керектін.

Осы ұлдарым бар ермек,
Бәрі бірдей жарасып ап, жан емдеп.
Өз жұртынан аумайтынын түсімде,
Анасына түр екенмін дәлелдеп.

Уақыт

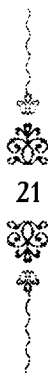
Өтеді өрлеп өмір дегенің,
Жанарды ашып-жұмғанша.
Толтырды сәті көңіл кемерін.
Кей сәтте белгі түр қанша.

Бетімді өмір қайда бұрмадың,
Көп жүрдім жолсыз көкпекпен.
Кешегі жуас, жайдары жарым,
Бүгін бір болмыс боп кеткен.

Өмірдің өттік тербетіп түнін,
Қай жері есте, қай түпкір.
Кешегі ұлым, ержетіп бүгін,
Өзіме ақыл айтып тұр.

Жүзетін қарсы ағынға бірден,
Кездерді көңіл қалды аңсап.
Қайтіп келмейді, сағынғаныңмен,
Сағыныш болып қалған шақ.

Жастықтың желі бұрқама қатты,
Ағысың асау, арнаң кең.
Қылықты күндер қырқада қапты,
Оралмас іздеп барғанмен.

Домбыра

Бағзыдан жеткен мол мұрам,
Басылмас сенсіз солығым.
Қадірлім, қара домбырам,
Бабамнан қалған қоңыр үн.

Домбырам сырлы үніңнен,
Көктемнің ізін көремін.
Жаңғырып қайта тірілген,
Өткеннің ізін көремін.

Табылып сенен керегі,
Серілер өтті серті нық.
Тарихым сөйлей береді,
Егіз шегіңнен шертіліп.

Кей сәтте шалқып тасасың,
Құйқылжып қырық құбылып,
Жанымның құлпын ашасың,
Ұлтыма біткен ұлы рух.

Күй-қүдірет
(Ерлан Үрімжанұлына)

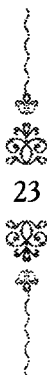
Күй-қүдірет бойға дарын бергесін,
Тұла бойды тылсым әуен тербесін.
Сертке балап тақтың ба екен үкілеп,
Домбыраңның күй өрілген пернесін.

Күй-қүдірет бойыңда бар тұнығың,
Күймен өрдің, тал-қайыңның бұрымын.
Ортасынан өшкен өлең секілді,
Тым-ақ ерте сөнді-ау жалын ғұмырың.

Күй-қүдірет таптың содан ырыс бақ,
Туған жердің төл төсінде тыныстап.
Тоқырауын шабыт берді жаныңа,
Толқынымен бетің жудың уыстап.

Күй-қүдірет арна бұздың тасыдың,
Домбыраңнан құйылғанда жасын үн.
Биікте едің, сүйікті елің тұрғанда,
Алдыңда еді алатұғын асуың.

Күй-қүдірет тау теңселді тас жібіп,
Саумалымен сарайыңды аштырып,
Қаулап өсіп, қанат қақты қияға,
Күні кеше өзің еккен жас шыбық.

Мінез

Жастау кез жалындаған жаңа берік,
Ауылда әкемменен ағама еріп.
Аңға шықтық, ақ ұлпа жердің беті,
Ізді шолып келеміз қаға беріп.

Тымық күн сықыр-сықыр қар дыбысы,
Тым-тырыс боп мүлгіп түр талдың іші.
Торы атым қайшылайды қос құлағын,
Ауыздықты шайнау боп бар жұмысы.

Біздің аттар аралда басты ыңғайға,
Сонар десе бата ма, ас мұндайда?!
«Қанды басың бері тарт» кеп қалышпыз,
Қанды ауыз қақпан жатқан Қашқынбайға.

Орнында жоқ болған соң қасқыр қақпан,
Мылтыққа қол жабысты бас құндақтан.
Басар маңы тапыр көп талқандалған,
Тұла бойда қан тулап тасқындатқан.

Жынысқа қарай тартты сүйретінді,
Аулақшын бойды үрейге билетуді.
Әкем, ағам тоспада мен ізбенен,
Ия, сәт! Түстім небір күйге түрлі.

Бір мезет, қалың үшқат бірігіп қап,
Еңкейдім өту үшін бүгіліп қап.
Бас көтерсем алдымда көкжалым тұр,
Тоқпағы тобылғыға ілініп қап.

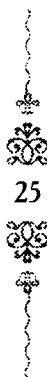
Қанталаған қос көзі тіліп өтті,
Ыстық қан бас аяққа жүріп өтті.

Ойпырмай, көздерінің өткірін-ай,
Қақпанда тұрсадағы құдіретті.

Мылтығым да тарс етті, ол да атылды,
Әттең жетпей аяғы торда тұрды.
Ажалға қарсы қарап түсті құлап,
Жекпе-жегі амалсыз жолда тынды.

Сая таппай құмай түз, құт даладан,
Абадан-ай, ажалға тік қараған.
Қақпанда да жауына қарсы тұрар,
Сені жеңдім дей алмас жыққан адам.

Айды аспанға шығарып айла құрып,
І пенделер жүр парықсыз пайданы іліп.
Құны түскен қоғамға қарсы тұрар,
Қасқыр мінез барасың қайда құрып?!

Құмай-ғұмыр

Қуалайсың құйын боп құмай-ғұмыр,
Уақыт та уыста сынайды бір.
Күндерім көлеңкесін көп ұзартып,
Құлазытып көңілден құлайды іңір.

Жазымыш жанышса да салмағымен,
Сүрем өмір жүректің талғамымен.
Жыласам да, жұбату сұрамаймын,
Құласам да, қайтадан алға жүрем.

Жайбасарлық танытса, жайлап ісім,
Табиғатпен бір еді байланысым.
Қиындық қинағанда қыр асамын,
Жасыған жігерімді қайрау үшін.

Дат!

(Алмбай батыр ескерткішінің алдында туған ой)

Шарадан асып шыдап бір,
Сабадан асып сұрақ тұр.
Бір-екі ауыз датым бар,
Сөзіме батыр құлақ тұр.

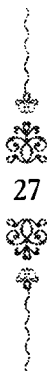
Құбылып қоғам мың түрлі,
Сарсаңға салды жұртымды.
Хап тыңдамаған наламды,
Батырға айтар күн туды.

Дүркіреп дүбір шабысың,
Аймаңдай арда арысым.
Керек-ақ боп тұр қоғамға,
Күркіреп шыққан дауысың.

Тіліме қойды бұғау сап,
Діліме қойды бұғау сап.
Алаштың серпіп аспанын,
Ақжолдап шықшы ұран сап.

Еліме бақыт қонбай тұр,
Еріме көңіл толмай тұр.
Бабамыз арман қып кеткен,
Бақытты күндер болмай тұр.

Жақсының кетіп қадірі,
Жаманның шығып бар үні.
Тереңге кетті жайылып,
Тегісесі бардың тамыры.

Білімнің өзі сатулы,
Күніңнің өзі сатулы.
Ақылды болып ақымақ,
Ақымақ болды ақылды.

Жайлап-ақ тұрған осы дерт,
Байлап-ап тұрған осы дерт.
Қазақты нұрға бөлейтін,
Азаттық дейтін осы ма ед?!

Бәріне төзіп тербесіп,
Қозғалмай тұрсың жер бесік.
Топ бастар батыр таба алмай,
Тұғырмен тұрмын кездесіп!

Шатыр

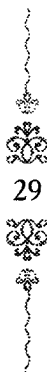
Қайту үшін еңбегіңмен өрелі,
Тонқа билік айту үшін төрелі.
Сапаң емес бұл заманда себебі,
Шамаң емес шатыр боп тұр керегі.

Лайта қалсаң бәрі өтірік, бәрі аңыз,
Тағдырыңды таратылған тарау із.
Бір-ақ күнде өзгертетін о, тоба?!
Шатырлардың күдіретін қараңыз?!

Шатыр қоғам шайып кетіп сананы,
Біреу орнын лайықты етіп барады.
Біреу бардан байып кетіп барады,
Біреу жардан тайып кетіп барады.

Шатыр болса өзгелерден сен ерек,
Еңбегің де еленеді не керек.
Жоғарыда тұрғаннан ба, апыр-ай,
Шатырлардың күдіреті керемет?!

Шатырлардың паналап-ап етегін,
Жоғары тұр дегенімен мекенін.
Кей пенделер әлі ұғынбай жүр бірақ,
Шатырлардың аспан емес екенін.

Аласартпа орнымды, о, Тәңірім!

Өмір ме, барады өтіп түс секілді,
Түрлендіріп тірлікті түске түрлі.
Алып ұшып арманға алып барар,
Амал не, қанатым жоқ құс секілді.

Аспан жақ аласармас арман көпке,
Құс құрлы, қалқысам ғой заңғар көкте.
Азар болса төменге құлап түсем,
Қағып-қағып қанатым талған бетте.

Көрінгенде істеген ісім өрден,
Кеңдігін кеңістіктің түсінем мен.
Төменен көкке қарап күрсінгенше,
Төбеден жақсы емес пе ұшып өлген.

Жасындай жердің бетін дүрсілдеткен,
Оят мені шағымда тыншым кеткен.
Содан соң жадыратып жүрегімді,
Сәулеңді төгіп жібер тылсым көктен.

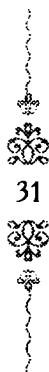
Бер маған найзағайдың от арынын,
Жол қылайын, олеңнің жота, қырын.
Адалдықтан айнытпа айналамды,
Аласартпа орнымды, о, тәңірім!

Иірім

Есігінен енгенде имене бір,
Иірімін өмірдің игере біл.
Иіруге сақамды жарағаннан,
Илеуімді қандырды илеп өмір.

Кей кездерім көрікті күндер керім,
Кей кездері көшіне үлгермедім.
Ертерек есейткені болар бәлкім,
Сынына тағдырымның сыр бермеуім.

Сүрінсем де тіктелдім, құламадым,
Тығырықтың тапқыздың бір амалын.
Төмендеген төрімді тірлік болса,
Түбі бір биігіне шығарамын.

Алғыс

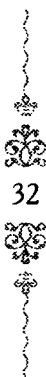
Тағдыр жолы тұрса да бұраң қаға,
Мың алғыс, білдіремін бір Аллаға.
Жаратқанға сыйынған адамзатты,
Адастырмас ақиқат құран ғана.

Мың алғыс туған өңір, дүйім елге,
Тағзым етем, алдыңа илем де.
Жырымда жүрегімнің дүрсілі бар,
Сол дүрсіл көңілімнің күйін емде.

Мың алғыс батасы бақ бабам үшін,
Мың алғыс әкем менен анам үшін.
Топқа түссем, тұратын тыныш таппай,
Тақым қысқан ұрпақтың талабы үшін.

Мың алғыс мақпал түн мен нұр таңыма,
Мың алғыс адал жар мен ұрпағыма.
Түндігімді ұлтыммен бірге аштырып,
Кіндігімді байлаған бір тамырға.

Мың алғыс аға-бауыр, досым үшін,
Көңілдің қатар қылған қосылысын.
Маңдайға үйіп-төгіп бере салған,
Тәңірім, таусылмасын осы ырысың!

Ұстазға

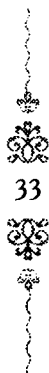
Осында тәрбиелеген Әкімбаев Еркін ұстазыма!

Құлдыраңдар құлынның,
Жараттың баптап бітімін.
Топтан озар жырымның,
Бауырға басып бапты ашып,
Толыбайдай тап басып,
Томағасын сыпырдың.

Атақты ұлы атанбай,
Еңбегің сінді еліңе.
Жүйрігін тосқан Ақандай,
Мәреден күтгің мені де.

Тектілік тұнған затың бар,
Ұлылық болған ұраны.
Мен үшін ұлы ақындар,
Өзіңнен кейін тұрады.

Жырыңды жүрмін жалғап мың,
Қалайша көңіл жүдесін.
Өзіңнің арқаң ардақтым,
Олеңнен тисе үлесім!

Әке

Сәби шақтан санама сіңген үлгің,
Үйреттің бәрін әке білгеніңнің.
Жолына қарайлаумен жүрсің бе енді,
Жаныңыздан жырақта жүрген ұлдың?!

Тамырыңнан таратып тағылымды,
Қайсар қылып қашадың қалыбымды.
Кешір әке, күйбеңді күндерімді,
Тынымсыз тіршілікке бағынулы.

Тоғыз ұрпақ Алладан алған тілеп,
Тау мүсін, батыр тұлға, балуан білек.
Апайтөс азаматсың, арлан жүрек,
Қараймын қарттығыңа қалған жүдеп.

Жастығың ол жыр шығар жалын дастан,
Іште қалай тұншығар жазылмастан.
Тар жол тайғақ кешулі тағдыр көрем,
Маңдайыңнан мың тарау әжім басқан.

Ол еңбекті көрмеген, көрген де бар,
Жарқырап жанбай жатып сөнген де бар.
Осалдықтың белгісі емес еді,
Омырауға тағылған орден, медаль.

Бойыңызда бұлықсып бөлек өнер,
Ойыңызда өсиет өнегелер.
Қадіріңді әкетай қайдан білсін,
Интернетке итінген немерелер.

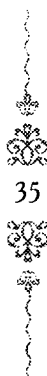
Данадайсың ұғынған дала сырын,
Баладайсың іздейтін жанашырын.
Өкіруге хақым жоқ өйткені мен,
Өрлігі зор адамның баласымын.

Шаңырақтың саясы

Адамда таусыла ма елес-арман,
Күткен соң болашақтың белесі алдан.
Алла сізге сал мінез, серілікті,
Бойыңызға үйіп-төгіп бере салған.

Кердің, дархандығың мәлім елге,
Жалынды жалындаттың жағып өрге.
Сүйікті жар, 9 ұрпақтың үшін,
Бішк тұрар, тұлғаңыз бәрінен де!

Жасай бер, туған үйің, ордаң үшін,
Шаңырақтың саясы, орманысың.
Ұрпағың есіміңмен мақтанады,
Оңдөй нар әкесі болғаны үшін!

Ана

Әлемге үлгі әлдің, ақыл ісің,
Қарыз ұрпақ, ардақты атың үшін.
Қарыз саған мынау жұмыр жердің беті,
Түн ұйқың төрт бөлінген сәтің үшін.

Нұры сөнбес пейіштей пейілінің,
Төріндесің зердемнің, зейінімнің.
Ғаламның ғажабы да ауыстырмас,
Анамның маған төккен мейірімін.

Тұла бойы тұнық сыр мың тағылым,
Ұйытқысы қыз бенен ұл қамының.
Әр қиырға ұшырған ұрпағының,
Жүрегінде қалдырған бір тамырын.

Көңіл Сізді жиірек көрсем дейді,
Өмір заңы көнбесең де көнсең мейлі.
Ананың перзентіне жасағаны,
Өмірі өлең жазсаң да өлшенбейді.

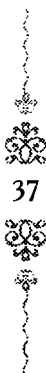
Бабаға тағзым

Кешегі Көкше ұрпағы бек ғұрыпты,
Оған дәлел дерек сыр жеткілікті.
Рушылдықтан аулақпын дегенменен,
Тегін білу танытар тектілікті.

Барқатсам шежіресін томдап егер,
Барихым бар осындай толғап өрер.
Олесте талпынса ұлым таңданбаймын,
Бұл бабамның қанымен қонған өнер.

Жалғастырып өткеннің бар үзігін,
Үғындырып ұрпақтың парызын мың.
Ма, Көкше, баласы қабыл болсын,
Төлебайға жасаған тағызымың!

Хатқа басып Қара Ертістен нақ дерегін,
Шыңғыстаудан Арқаға тартты өлеңім.
Салтанатым артқанда Сарыарқада,
Сағы сынды-ау сыртымнан «сарт» дегеннің.

Бір Алла!

Қысылғанда жан таппасаң сұрауға,
Мұсылманға тура жол түр құранда.
Жер бетінде тіршіліктің тамырын,
Таразылап тұратұғын бір Алла!

Пана болар төбеңізге төнсе күн,
Жүректерді жібітетін сол сенім.
Пешенеге жазатын да Жаратқан,
Пеңделердің фәнидегі өлшемін.

Намыс

Салқам шақтың, сар дала, самалы құт,
Күркіреп күнді жапты қара бұлт.
Батысты бетке ұстады азаматтар,
Лааң үміт, көңілді жаралы қып.

Сүм соғыс лап еткенде маңай қоздап,
Қаруын күн батысқа қарай қозғап.
Қарайып қалған сонау қараша үйге,
Қарай-қарай аттанды талай боздақ.

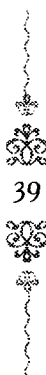
Қонғасып қылық күнмен, тымық түнмен,
Қонп айтып жастығына күліп кірген.
Отанға құрмет еді барлығының,
Қан кешуде бастарын біріктірген.

Рақымжандай биікке байрағын ап,
Бауыржандай дұшпанға айла құрап.
Қисым боп қанат қақты талай қыран.
Қанына ар-намыстың қайралып ап.

Талғат боп түсті көктен топқа мықты,
Олни мен Мәншүк боп оқ дарытты,
Сол намыстың танытқан Мәліктерді,
Қамбек, Нүркен, Төлеген Тоқтаровты.

Келместей боп кетсе де кемесімен,
Есте мәңгі сол жылдар елесімен.
Шайшағайдай жарқ еткен намыстұғын,
Танкті де тоқтатқан денесімен.

Луылынан алшақтап қосы да алыс,
Жұмылды жұдырықтай қосыла күш.

Пулеметті жапқан да кеудесімен,
Отан деп отқа түскен осы намыс.

Қан майдан қайғы шерді құйып тынды.
Анасынан айырды сүйікті ұлды.
Ажалмен арпалысқан ерлерімнің,
Намысы өлімінен биік тұрды.

Ия, олар Отан үшін от кешкенді,
Елемей ер кеудесін оқ тескенді.
Бүгінгі маздап жанған мәңгі алау,
Батырларға қойылған өшпес белгі.

Тоқсанның толғауы

Алда ауыр сын бартын,
Әрбір сәті есімде.
Тоқсаныншы жылдартын,
Тарих күнтізбесінде.

Көңілдерде керім ой.
Түннен кейін, күн шығып,
Алаңдаусыз еді ғой,
Ауылдағы тіршілік.

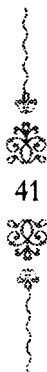
Таяз болып толғамы,
Топқа кірдік талап қып.
Қазынаны қолдағы,
Ту-талақай тараттық.

Түсті бәрі бөліске,
Жан болмады қаймыққан.
Кейбіреудің өрісте,
Басы айналды байлықтан.

Болмай жұмыс, ермек тым,
Көшті ауылдан біраз жұрт.
Жекешелеп жер көктің,
Күл-талқанын шығардық.

Жанып-өшіп жарығың,
Қалды бәрі қаңырап.
Нарық жайды тамырын,
Шарасыз ед шаңырақ.

Бордай тозып бар игің,
Жай осы еді елдегі.

Шаммен отқан сан үйдің,
«Шайқама-тын» ермегі.

Тұсау түсіп талапқа,
Бітіре алмай бір ерлік,
Атан қойды араққа,
Айырбастап жібердік.

Ала сөмке асып ап,
Әйел елге берген құт.
Бар ауылды асырап,
Нарықты да меңгердік.

Бәрін солай игердік,
Сапқа солай іліктік.
Біз осылай үйрендік,
Біз осылай шынықтық.

Өшпейтұғын санадан,
Өткен күннен елес тек.
Бірақ сонда бар адам,
Мейірімді емес пе ед?!

Құрсақ та өмір жаңадан,
Көңіл соған толатын.
Бірақ сонда бар адам,
Қанағатшыл болатын.

Үзбей алдан күдер шын,
Тағдырдан ал тағылым.
Қиналғанда білерсің,
Қанағаттың қадірін.

Сабыр жеңсін сабаңды,
Қырдан асса қылығың.
Шыңға апарар адамды,
Шүкір дейтін бір ұғым.

Тәуелсіздік

Сойле тарих, өткеніңе жүгініп,
Сенде жатыр ұлтыма тән ұлылық.
Сойле уақыт, тарқат ойдың пернесін,
Алдаспанын ақиқаттың суырып.

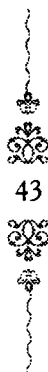
Қыран далам ер тудырған еселі,
Сенде талай аңыз қалған деседі.
Сыр шертемін 15-ші ғасырдан,
Керей менен Жәнібек боп кешегі.

Иә, солай!
Мен сал-серімін әнмен атқан әр таңы,
Байлығым мен батырлығым бар тағы.
Алты Алашқа аманаттап қалдырдым,
Атырау, Алтай, Алатау мен Арқаны.

Мен Абылай, Әбілмансұр ұлы атым,
Бірлік еді, басты ұстанған мұратым,
Қазақ дейтін қайсар елдің ұлымын,
Атой шықса арқаланып тұратын.

Қасым ханмын қасқа жолды танымым,
Есім ханмын өзгеден зор дарыным.
Мен қазақтың бүлінбеген бірлігі,
Өз Тәукеңің жеті жарғы Заңымын.

Мен Исатай, Махамбеттей ер едім,
Ержуілде ер салдырған өлеңім.
Сырым менен Амангелді батырмын,
Азаттық ед, атқа мінген себебім.

Иә, солай, жалын едік от едік,
Баба арманы алғы күнмен өтеліп.
Кенесары Наурызбай боп сөйлейін,
Қара нардай елдің жүгін көтеріп.

Көштің басын болашаққа бұрғасын,
Бағындырдым талай биік шың басын.
Алаш үшін алып келдім алдыңа,
Әлиханның асқар таудай тұлғасын.

Талай тар жол өтті бастан мың түрлі,
Ту ғып өттім дәстүрімді, гүрпымды.
Жетпіс жылдық империя езгісі,
Баса алмады асқақ намыс рухымды.

Шындық жыры құйылғанда шығаннан,
Жалын жастар сын сағатта сыналған.
Желтоқсанның алауы боп тұтанды,
Ұлыларым аңсап өткен ұлы арман.

Арда жұртым, Алты Алашым өр елім,
Әлемге үлгі, әдет-ғұрпың, өнерің.
Ұрпағыңның қадамына құт тілеп,
Шырқа бүгін еркіндіктің өлеңін.

Сүйінші елім! Сүйіншіле ұлысқа!
Байрағыңда басқалардан тік ұста.
Азат елдің шырқа әнін шарықтат,
Еркіндіктің ән-жырымен тыныста!

Жер сатқыштарға

Жер!

Үлт қонысы — ұя бақ,
Табандағы тайғанамас тиянақ.
Жазиралы жасыл жайлау далама,
Жасамаңдар қиянат.

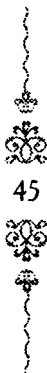
Жер! Ата қоныс — айналам,
Саясында сандуғашым сайраған.
Қайратымен қорғағаны болмаса,
Сағамын деп сартқа ұсынды қай бабаң?!

Жер! Байланатын кіндігің,
Түрілетін түндігің.
Қырық кісі қыңаржақ боп тағдырың,
Қыл үстінде тұр бүгін!

Жер! Шетсіз-шексіз далам бай,
Корден тұрып бұл ісіңе алаңдай.
Қабырғаңды қақыратып жүрмесін,
Қубасына қарғын мініп Қабанбай!

Жер! Жатыр үнсіз түнеріп,
Құт қойнауын тәуекелге жіберіп.
Оркендеудің жолы тұрған жоқ шығар,
Тал егу мен мал еруге тіреліп.

Жер! Кең дүнием керімсал,
Саларыңды саудаламай тегін сал.
Тілаһ соғыс ұлтарақтай жер үшін,
Болман па еді, тарихыңа шегінші ал?!

Жер! Бұл — анаң!
Сусындатқан ұрпағыңды тұмадан.
Атырау, Алтай, Алатау мен Арқа бұл,
Ұлытау бұл — ұлттың басын құраған.

Жер!
Байланатын қазығың, ілінетін ілгегің,
Азаматтық көзқарасым бұл менің.
Сылдыраған сөзге сеніп саудалап,
Жетімдіктің күйін кешіп жүрмегін!

Сөз жетім

Сөз жетім шаршы топта айта алмаған,
Шарасыз мұңлық күнің байқалды одан.
Сәулесін ақиқаттың жарқыратпай,
Сағымды әбден сындырдың сайқал қоғам.

Өзекті өтіріктің уы тіліп,
Үміт қалды үлбіреп үгітіліп.
Дәрменімді тауыстың даңғой дәуір,
Дүмше мен дәлдүріштің күні туып.

Парқына бой ұсынып пайданың бұл,
Жағымпаздың жазы боп жайлауым бір.
Қыран ұя салатын құзар шыңға,
Құзғын қонар жер іздеп айналып жүр.

Тұла бойдан тұтанып өлең үтқыр,
Ақиқаттан алашқа төгейік нүр.
Тіпті жылда келетін көктемімнің,
Көлеңкелі жақтары көбейіп тұр.

Запыран

Тоғышарлық тараған топқа жатпын,
Күйін кештім күйінген көп қазақтың.
Тар заман тынысымды тарылтқан соң,
Тоңғаннан тоқымымды отқа жақтым.

Қағанатты қойғандай ойлап біліп,
Құла түзде қорқауға қой бақтырдық.
Жүдеу көштің жітігін түгендедім,
Жүгендеулі жылқымды жайдақ мініп.

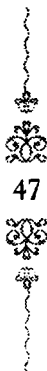
Көз дегенің көрместі көріп біткен,
Өзгелерім өзекті сорып біткен.
Жүйеге жауап іздеп жүйке бітті,
Жарақты жауынгердей жорық күткен.

Басқа төрдің бәрінде бай баласы,
Қасқа жолдың барады қайда басы.
Құлдық ұрған халықтың қамы біреу,
Айлығы мен шайлықтың айналасы.

Сүрең өмір өтуде сырғып тұрып,
Зейіндіге зарың мен зілді ұқтырып.
Көпірік төрге шықты, төре құсап,
Өтірік өрге шықты, шындық тұрып.

Жүріп өткен жол жатыр шиырлаған,
Құбылды қиын заман, күйін заман.
Жарнамасы жарқ еткен нұр дүние-ай,
Жарлысына ұлтарақ бұйырмаған.

Тізгін ұстағандардан топқа кірген,
Дәстүрің мен гүрпыңды жоқта бірден.

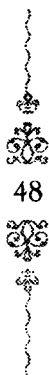

Тілің бе бейшара боп бұрышта тұр,
Өзеуреп өз кеуденді соққаныңмен.

Ғалым көп жаңалығы жоқтың қасы,
Дарын көп даналығы оттың басы.
Шешен көп шекпендіні шыр айналған,
Көсем көп жарты бақыр жоқ тұлғасы.

Етекте езіп тұрған ерсілікті,
Қу сөз, құрғақ тірліктің несі мықты.
Бұлдыр көңіл баз-базда қиялдайды,
Бағзыда қалған керім кеңшілікті.

Ол рас, елдігіме қуанғаным,
Ол рас, ұлтым үшін ұрандадым.
Бірақ соңы жел қуған қайығымның,
Қайда бара жатқанын біле алмадым.

Өмір жылжып барады

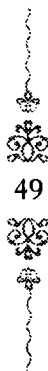
Өмір жылжып барады бұралаңдап,
Тағдырыма талап ой түр алаңдап.
Маңдайымнан сүйер ме қайта келіп,
Таңдайымнан жырымды ап құлаған бақ.

Өмір жылжып барады сынап құсап,
Сап қилы асу алдыма сынақты сап.
Шауақ бер, адастырмай құла түзде,
Қуат бер, қараңғыңда құлап тұрсақ.

Өмір өтіп барады, тыныстатпай,
Қиындықты кескілеп қылыштатпай.
Күйбең тірлік көрікті қыздырмады,
Шаңуын шаттығымның уыстатпай.

Өмір өтіп барады, белден асып,
Орта қайда құшағын берген ашып.
Нілін, иіруден қалжырадым,
Бүк жатыр, алшы түсіп келген асық.

Өмір өтіп барады көнермін мен,
Енді қайтем, нұры жоқ төгер мүлдем.
Бес күндік белгісіндей бұл ғұмырдың,
Отын жағып кетейін өлеңнің мен.

Қайрау

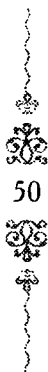
Ей, тәж тажал!
Еркіммен алысқаныңмен,
Өкпеме жабысқаныңмен,
Тигізе алмассың түрпіңді,
Игізе алмассың рухымды!

Ей, тәж тажал!
Бабамның жолы бәрі айқын,
Ажалға күліп қарайтын.
Қаныммен қалған ғұрыпта,
Тектілігімді ұмытпа!

Ей, тәж тажал!
Қандыауызыңнан қашпайтын,
Тірсегін қиып тастайтын,
Бөрі тектес бігімім,
Жылқы тектес тұқымым.

Ей, тәж тажал!
Билігім бұрылмаса да,
Халықтан қырындаса да,
Тобылғы исі кернеген,
Қымызыммен-ақ емделем.

Ей, тәж тажал!
Басымнан бұлтым көшкенмен,
Үкімет үні өшкенмен,
Төрт түлігім қазынам,
Сорпасымен-ақ жазылам.

Ғй, тәж тажал!
Аршадан иіскеп мың сан мың,
Жүпарын жұтсам жусанның,
Таңдайдан кетер солғын дәм,
Атып-ақ тұрам орнымнан.

Сып сәтте талай сыналғам,
Тамыр ап өстіп Құраннан.
Сені де өстіп шығаннан,
Секіртіп қоймас бір Аллаһ!

Алысып арбағаныңмен,
Жабысып жалмағаныңмен,
Ідетің іріп от құшар,
Бір күні күлің көкке ұшар.

Нала

Өмірден өтті-ау небір ұлт ұлдары,
Солармен семді гадет гүрпым бәрі.
Көсемсымақтар келіп көшті бастап,
Көсегемді көгертер күн тумады.

Баяны жоқ бес күнге қош дегізіп,
Өксітті өмір дейтін өшкен үзік.
Арсыз ажал талайды талқан қылды,
Төбесінен ұрғандай төске тізіп.

Тосыннан түргізгенде елге түрен,
Секем алып аттадық сең бетімен.
Жанталасты жаны үшін талай жандар,
Жұтым ауа жетпей қап жер бетінен.

Ібілістей іркілмей ізге түскен,
Ірітіп бара жатыр індет іштен.
Араласпай адаммен айналаңда,
Күндіз күй жоқ, шошыдық түнде түстен.

Дертіңе тура дауа таптырмады,
Еркіңе қанатыңды қақтырмады.
Құмға айналды үгіліп жігерім де,
Мұңға айналды шарасыз шақтың бәрі.

Асылдарға араша тұра алмадық.
Бой үйретті амалсыз бұған халық.
Бағыты бұлдыраған, беймағұлым,
Бұлдыр заман бұлт етті, бұлаң қағып.

Өтер бәрі санаға салып дүрмек,
Тек тарих ақиқатты анық білмек.
Дұғамды жүрмін күнде жүз қайталап,
Ертеңімді еліме жарық қыл деп.

Шата

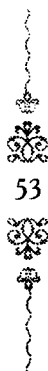
Ашылып арсыз араны,
I Пайдасы піскен пасық тұр.
«Қатырамның» заманы,
Запыранын шашып тұр.

Орлемей ісі өтірік,
Ел қашан жияр енді есін.
Көкірек билік көпіріп,
Көрсете берді кеудесін.

Тілің мен дәстүр мұраға,
Ел бірі жоқ елеңдер.
Ел басқарушың дүбәрә,
Кескіні гана кемеңгер.

I Намыс па, намыс жоқ онда,
Тіліңді қайтсін құрметтеп.
II Пайқалған қотыр қоғамда,
II Паталар шалқып тұр көктеп.

Көріксіз кезең әурелі,
Көруден көңіл бозарды-ау.
I Тысықтың жүрді дәурені,
Ісіңіз бәрі көз алдау.

Ыза

Сыймай-ақ кеткен ноктаға басы,
Шойыннан мықты шоқпар ағашы.
Ғұрпы үлгі бағзы бабаларым-ай,
Бұл күнгі тозған топқа қарашы.

Тайталас туып тағы ғасырмен,
Қасиет қайда қаныма сіңген.
Жанардан жасты сорғалатып тұр,
Жұпыны өмір жабыға сүрген.

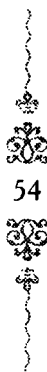
Жылтырақтарға желіккен елміз,
Көбею емес, кеміп келеміз.
Алдымен өз дін, өз гүрпыңа емес,
Өзгеге неге ерік береміз?!

Заманға заңы қарсы тұрады,
Көңілге мұңлы тамшы тұнады.
Қарын тойғанға қанағат қылып,
Қалдықты жүрміз қаңсытып әлі.

Тарихым терең тылсым бір аңыз,
Ұрпақты қайтіп құлшындырамыз.
Күлкі боп елге неліктен осы,
Келімсектерше тіл сындырамыз?!

Ығыр ғып індет ірітіп іштен,
Бола алмай үлбір үмітім үстем.
Қатыгез уақыт жылжып барады,
Қанымды жаймен жібітіп ішкен.

Сын тағдыр елді сынап барады,
Бақыт та баста тұрақтамады.

І Анасыз елге пәтуа айтып,
І Парызын дұрыс кім атқарады?!

Сұрақтарым көп жауабы қысқа-ақ,
Басшы жоқ бастар жағаны нұсқап.
Жап айқайымды жазып кетейін,
Қара орманымның қаламын ұстап.

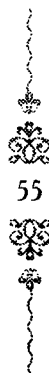
Сайлаудан соң...

Мас мүжіп, құйқа, ми шайнағандар,
Қылышығы қырын қисаймағандар.
Хан төбеңізге төрлетіп алды,
Билікке өзін би сайлағандар.

Үлестіретін үлесіңді ұмыт.
Тіреулерімді тіресіп жығып,
Күніңіз күдер үздірді-ау жұртым,
Қолсұқкелермен күресіп жүріп.

Тарылды алаң бір шабатұғын,
Сыры да кетті сын сағатының.
Мүмкіндігіңді мүлгітті өмір,
Кімің бар енді мұң шағатұғын?!

Қынағың қысқа, қырқылар ма екен,
Күресіңді мінер күн туар ма екен?!
Әділік емес, әділдік орнар,
Көзесіңнің кірер кілті бар ма екен?!

* * *

Мағынасы кеткен сөзді мақал ғып,
Өзгелерден ұрлағанды мақам ғып.
Адалдықтан ада болды-ау адамдар,
Қанға сіңіп, қанағатсыз, қаталдық.

Таға алмаспын етектегі елге мін,
Өлең еді ең етене ермегім.
Мұңы басым мынау ғазал ғасырда,
Мейірімге шөлдеп жүрген пендемін.

Сағыныш

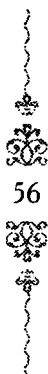
(Марқұм атамыз *Ғинаят Сейтжанұлына*)

Жарқын күнді, жыл легі жасыра ма,
Санамызда сағыныш басыла ма.
Айналаңа ізеттің үлгісі едің,
Адал жар, аяулы әке, асыл аға.

Жан едің шекпенін де шақтап ілген,
Арқадайын өңірден атқа мінген.
Тірлікте тура сөйлеп, түзу жүрдің,
Қанағат қана тілеп Хақ тәңірден.

Сіз кеткелі сағат та сырғып алды,
Сіз кеткелі қабақта мұң қыраулы.
Сіз қалдырған қасиет қанымызда,
Сіз қалдырған өсиет үлгі мәңгі.

Ардақтым-ай, жан едің тұлғаң ерсі,
Жылдар өтті жөңкіліп жылғаменен.
Санамыздан суретіңді өшірмесін,
Сізге деп сағыныштан туған өлең!

Ән-ғұмыр

(Өнердегі ұстаз Қуат Қожамбаевтың рухына)

Сағаттың тілі құсап сыртылдаумен,
Шыр айналып өттің-ау шіркін, дәурен.
Ғұрыш қалды үзіліп ырғағынан,
Құлыңғады көңілдің кілтін дәурен.

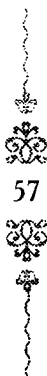
Туган жерің жыр елі, өнер елі,
Әділден ән бесікте бөлеп еді.
Әлімхандай әйгілі атаңыздың,
Әр ісі өркеніне өнеге еді.

Іектілігін сол жердің таныттырған,
Жаралғандай жан едің жарық нұрдан.
«Көз көргендер, өзгермеңдер» — дедің-дағы,
Сахнаға қош айттың сауық құрған.

Өмірге келмеген соң екінші рет,
Көңіл торге кербез үн бекінші кеп.
«Қара қыз»-да, шырқалмай Сіз кеткелі,
«Жырма бес»-те, түр үнсіз жетімсіреп.

Өңнен соң бұл әнді кім айтады,
Дейтін күндер көңілді мұңайтады.
Кеудеңнен қош деп ұшқан қоңыр әуен,
Сағым күннен сағынышты сыр айтады.

Күйі болып та шертілдің, күңіреттің.
Ән болып та әдептің гүлін ектің,
Ұрпаққа ұғындырып тылсым күшін,
Өнер дейтін өлшеусіз құдіреттің.

Шығыстан шыққан күндей шұғылаңыз,
Дарханым-ай, жаны жас, ғұмыры аңыз,
Өзіңдегі биіктік пен тереңдіктің,
Шыға да алмай жүрміз-ау шыңына біз.

Ойсырап қалды-ау өнер орда мына,
Қадірлі ең халқың қара орманыңа.
Сыншымыз да өзің ең, тура айтатын,
Тоқсан ауыз сөз сиып толғамыңа.

Елеңдетіп көкше көлде күзгі дүбір,
Ізгілікті қадірле ізгіні біл.
Ұғынғанға өмірің ән шежіре,
Түсінгенге бір мектеп Сіздің ғұмыр.

Күйзеліс

Қыпша қарай қиялай шапсам ілгері,
Дүрбісін тікті дүмшебектердің дүрмегі.
Арқадан қаққан адамдарымның өзі кеп,
Аядай батты аяқтан шалып жүргені.

Ішкімді өмір жарата қоймас мінсіз ғып,
Көмейі кеңнің көкейін тесті күншілдік.
Тірімде жете алмасамдағы тілекке,
Түбінде туын желбіретеді бір шындық.

Тонын бітпеді тоғышарлықтың құлқыны,
Шүдеу үйімнің жамалмай жүр-ау жыртығы.
Кердеңдердің бір көктен келтірші аяғын,
Ал Көк аспанның күркірі!

Сабайластықтың түбінен ота тамырын,
Дәлкеден алып жегенін құстыр тәңірім.
Бірдей ғып ұста бірінен-бірін асырмай,
Қараша менен қаз қатар қойып хан ұлын.

Өлеңге сыр

Тотықұстай тұрмадым торға асығып,
Топ алдына түспедім жорғасынып.
Жуан орта жерімен жүріп келем,
Өмір дейтін жортуыл жолға шығып.

Соққанда өмір, жолына әрі-бері,
Өлең болды денемнің дәрігері.
Ұйқасынан ұйыған қаным тарап,
Тармағынан табылды тамыр емі.

Жырладым жаратылыс жыр ғұмырды,
Жырладым жалғанды емес, шындығымды
Түсірдім сол бетінде ақ қағазға,
Массаттанған шағым мен мұңды күнді.

Мен осылай жер басып, жетілген ем,
Бояуын өмірімнің кетірмегем.
Бәрінен түңілгенде өлең жазсам,
Дүниеге жаңа туған секілденем.

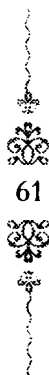
Айналама қараймын бала құсап,
Ашылғандай алдымнан ана құшақ.
Жанарды жарқ еткізіп жыр туғанда,
Қанатын қайта сілкіп қалады шақ.

Сол кезде күн түгілі, жыл кідіред(і),
Жұбатқандай жұмақтың сылқымы кеш.
Күрсінсем кеудемде бар жүрек дейтін,
Өлеңмен емделетін бір күдірет.

Өлең ішкі шерімді қазатын да,
Өлең мені ауыртып, жазатын да.

Күннен-күнге айналып барамын мен,
Жырдан басқа сырласы аз ақынға.

Қанағат қылсамдағы барға бірер,
Тынбай тартып тұрады алға жігер.
Қиуы енді келген қара өлеңнің,
Қай жерде тоқтайтынын Алла білер.

Мәңгүрт

Түрлендірсе өзге тілде түр өңін,
Тірлігіне разы болар кім оның?!
Сен не деген жетесіз ең, тіліне,
Жүрегінен қалдырмаған бір орын.

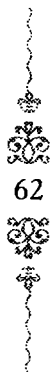
Өз ұлтыңа неге сонша салғыртсың?!
Ұлттың жыры жараңды емдеп жаңғыртсың!
Тарихыңды, дәстүріңді ғұрпыңды,
Танымасаң, кімсің онда?! Мәңгүртсің.

Бұйырса егер біздің тілмен тыныстау.
Басқалардың жолы сенен дұрыстау.
Отыз жылда сорақы ғой тіліңді,
Білу түгіл, үйренуге тырыспау.

Шапқаныңнан пайда бар ма ширыға,
Өз тіліне миы жетпес миғұла.
Тіл тағдыры — ел тағдыры екенін,
Құл санаңа — құй мына.

Салтанаты сахнаға сиярдай,
Жүрсің неге жан-жағыңды жиі алдай.
Жат жұрт қайтсін жүректегі жараңды,
Жыртығыңа өзің күлсең үялмай.

Біреулер жүр адам айтса сенгісіз,
Елдігімнің есігінен енгісіз.
Біреулер жүр аты бар да заты жоқ,
Қайдан шыққан, кім екені белгісіз?!

Дұға

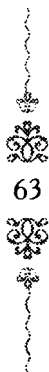
Отырмын жалбарынып дұға тілеп,
Тез тара деп төбемнен мына түнек.
Өкемді әлсіретпей о, тәңірім,
Бойына мың кісінің қуатын ек.

Өкемнің әл-дәрменін асыр Алла,
Доңгелетпе, тажалдың тасын Алла.
Маған кел, мықты болсаң айқасайық,
Қарт кісіде әкеңнің басы бар ма?!

Ден тұрмысың жастығы көшкен адам,
Ден тұрмысың жарығы өшкен алаң.
Без құсап жабыссаң да берілмейді,
Қар жастанып, мұз шайнап өскен адам.

Бұлар әйдік адамдар сүйегі асыл,
Бұлар алтын тұғыр ғой жиегі асыл.
Келбеті күн нұрымен жарқырайды,
Кір қылдырам десе де күйе ғасыр.

Жағдайым жоқ жаханға жарлық қылар,
Тек өгініш бойдағы барды ұқтырар.
Демеп жіберсең болды дәрігерім,
Өзі-ақ ертең орнынан қарғып тұрар.

Ұстаз

Ойы үшқыр, талғамы зор ісі нық,
Шәкірт жанын анасындай түсініп.
Баулып баптап, білім нәрін сіңіріп,
Ұясынан жіберетін ұшырып.

Бұл — әрине, ұстаз дейтін ұлылық,
Тал бесіктен, тәрбиеге жүгініп.
Ұстаз үшін әр сабағы бір өмір,
Әр оқушы, бір-бір арман, бір үміт.

Әліппеден әлқисса алып әңгімең,
Білім беру — бар мақсатың, бар мүддең.
Ұстаз болу үшін бала жүрегін,
Ұға білу керек шығар алдымен.

Анасындай біле-білсең тылсымын,
Әкесіндей ұқсаң жүрек дүрсілін.
Сонда ғана өзің еккен тал шыбық,
Жауқазындай жарып шығар бүршігін.

Ұстаз — ана, ұстаз — дана, жыр әнім,
Қанып ішкен білім бастау бұлағын.
Адалдықтың ақ желкенін көтерген,
Мамандықтың ардақтысы мұғалім.

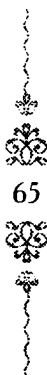
Іліктірмей даңғылға

Іліктірмей даңғылға,
Көп қаңғыртты құмай түз.
Шыдау керек тағдырға,
Бірақ қайтіп шыдаймыз?!

Айналасын тарпыған,
Өмір өзен асау-ақ.
Өкінесің артынан,
Өкініштер жасап ап.

Тасқа салып тайдырдым,
Жамбы ататын жебемді,
Аманыңда ай-күннің,
Жарға соқтым кемемді.

Жарық бермей жарлыға,
Тағдыр солай қинамақ.
Тарттым тағы алдыға,
Жігерімді жинап ап.

Ыза

Балқашым жатыр жағада тулай,
Оңынан айы далама тумай.
Заһарын төккен зауыттың уы,
Құйылып жатыр қалаға тынбай.

Көңілдің бүрі бүктелінгені,
Болашағыңнан күткенің бе еді.
Тереземді ашып тысқа көз салсам,
Түтіннен басқа түк көрінбеді.

Оятса үнім, бір үмітті алдан,
Алдаспан жырды суырып та алғам.
Бұл жақтың тіпті құсаңды басар,
Қызғыш құсы да, қырылып қалған.

Жалындай жалмап жалпы өңірімді,
Залымдай алдап бар көңіліңді.
Зауыттың уы, зақымдап жатыр,
Жастығың менен жарты өміріңді.

Адамның болмай ғажап тұрмысы,
Арқаға батып азаптың күші.
Қазанын кімнің қайнатып тұрсың,
Қайран да қайран, қазақтың мысы?!

Мырзалар тартып, құдірет күйін,
Тағдырға көніп тыбыр етпейін.
Барыңды беріп басқаға кеткен,
Байлығыңның ба?!
Құны көк тиын!

Шабитты шақтар

* * *

Бәсең тұрған көңілді биіктеткім келеді,
Жүрек сөзін өлеңмен түйіп кеткім келеді.
Көк аспанның қабағын мәңгі саған аштырып,
Нұрындайын аспанның құйып кеткім келеді.
Таңы ырысты айдында ай желкенім желбіреп,
Сағынышты маңдайдан сүйіп кеткім келеді.
Жанартаудай жаныңды жалын отқа толтырып,
Алақандай жүрекке сиып кеткім келеді.

* * *

Жап-жасыл дала жаныма шабыт сыйлаған,
Зырайды поезд, жүректі келед қинап ән.
Баса алмай келем өрекіп соққан жүректі,
Өр шешендей бір айылын әсте жимаған.
Осындай сәтте басылма, көңіл басылма,
Төгілсін жырлар жүректі қысып қинаған.

Мен сүйдім жырды ал сен ше құрбым сүйіп мені
Жалынды өлең жан сырым едің сүйікті ең.
Сен деген шақта ақтарам барлық сырымды,
Тек саған қиям бар жақсылықты жиып мені.

Өлеңім мені тербеген тәтті қиялға,
Керуен көңіл кеткендей ұшып қиянға.
Бабадан қалған құдіреті күшті қара өлең,
Балғын жырымның бау-бақшасына сияр маң!

* * *

Бабамның жолын қайталап келем,
Даламның жолын байқап ап келем.
Титаник құсап теңізге батпай,
Толқынды жарып шайқады ақ кедем.

Жырымның алсын керегін елім,
Сырымның білсін себебін елім.
Жүректің түпкір төрінен шыққан,
Өмірге құштар, өлеңім менің.

Көктем

Алып таудан етекке ақ қар құлап,
Көктем күннен алып тұр жақпар қуат.
Қысқы қатқыл көңілді жібітеді,
Жылат-жылат етіп жылғадан аққан бұлақ.

Туды көктем, таусылып қыс ғажабы,
Жер бетіне тәңірдің түсті ажары.
Көк кілеммен кең далам кестеленіп,
Құйқылжыды бағымда құс базары.

Көктем келді, сылдырап сылқым қыздай,
Сұлулықтың құпия құлпын бүзбай.
Көгімнен көлбей түскен күннің нұры,
Шуаққа шомылдырды құр тұрғызбай.

Сол шуақпен дүр етті, қызынып қыр,
Сығалады қауыздан сызылып гүл,
Ғашық болу, сағыныш, сүю бәрі,
Көктемнің кірпігінде тізіліп тұр.

Бұрымы бұраң қаққан бұл көктемнің,
Таңданумен көркіне күнді өткердім.
Жанымның сүйсінісін жер жаһанға,
Жеткізсін деп ұшырдым жыр кептерің.

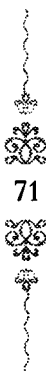
Мезгіл

Мезгілменен ауысатын күйге ендім,
І Найза жырды қай биікке түйермін.
Қаһарлы қыс қар бораны қарыған,
Қаталдықты дәл өзіңнен үйрендім.

Жылдар, жылдар, бұрма бетін күйемнің,
Тағдыр қамыт тар мойныма кигенмін.
Томағасын суық қыстың сыпырған,
Жылылықты көктем сенен үйрендім.

Жер-ананы жадыратып сүйген күн,
Қазбауыр бұлт шыңға басын иген күн.
Далам түкті жасыл кілем жайдары,
Жомарттықты жазым сенен үйрендім.

Өр мезгілді мен өзімше сүйгенмін,
Өрқайсында кейде шаттық, кейде мұң.
Күрең күзден көшін түзеп кеңдігім,
Бәрін-бәрін мезгілдерден үйрендім.

Туған күн

Оянып ап, елеңдедім ертемен,
Есігімнен енгендей боп ерке өлең.
Өткен күндер артта қалып, қырқадан,
Қолын бұлғап шақырғандай бел-төбем.

Қамшы гүмыр бір құмарым қана алмай,
Тамшы гүмыр, тереземді қағардай.
Жүйрік көңіл жетер шыңын таба алмай.
Айналама қарай бердім алаңдай.

Бүгінгі күн өтпей тұрған тәрізді,
Нұрын аспан төкпей тұрған тәрізді.
Жаһан сыйып кететұғын жаныма,
Бір жылылық жетпей тұрған тәрізді.

Сонда кім бар көңілімді көтермек,
Жүрегімде қалатұғын мекендеп.
Таңнан бері тыныш таппай отырмын,
Біреу келіп еркелетсе екен деп.

Белестерден белгі бермес бекерге ой,
Әр белесім маған ыстық мекен гой.
Таңнан бері түрлі күйге түсірген,
Сөйтсем бүгін туған күнім екен гой!

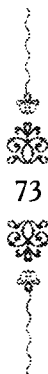
Ерке таң

Сезінгенде жер-дүние жарықты,
Мезгіл түннен таң азанға ауыпты.
Мен туғанда абзал анам ырымдап,
Таң нұрына шомылдырып алыпты.

Содан бері таңды сүйем, таң шуақ,
Таңнан жауап таба алады сан сұрақ.
Сүйе берем, таңмен бірге тұтанды,
Киселі өлең, мәңгі өшпейтін шамшырақ.

Ерте тауға еркелейді күн шығып,
Ерке таңға бар сұлулық түр сіңіп.
Таң болмаса дүр-дүние тіршілік,
Түн түнекте қалар еді тұншығып.

Таңғы әуенмен жер-дүние тербелді,
Таңмен бірге тыныстайын менде енді.
Бақыт нұрға түріп тастап пердемді,
Жақұт жырға толтырайын кеудемді!

Бұлбұлға сыр

Сайра, бұлбұл!
Сайра менің шуақтым,
Балбырасын бал құрағы бұлақтың.
Жалыны бол жарқылдаған шырақтың,
Арыны бол алқынбаған пырақтың.

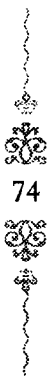
Сайра, бұлбұл!
Ән жайлауға қоныс теп,
Маңайыңа мақпал үнді мол үстеп.
Өлеңімді төрге баста тербетіп,
Өнерімді өрге баста өрістет.

Сайра, бұлбұл!
Қалықташы құс үміт,
Құлын өнер құдіретін түсініп.
Көркемдікті тапқан сенен Манарбек,
Көмейінен жібергенде ұшырып.

Сайра, бұлбұл!
Ерке құсым ерекшем,
Өлең гүмыр, соны өзіңмен тел етсең.
Мүсініңе құс үніңді сыйдырған,
Өзге әннен өзгешесің демек сен.

Сайра, бұлбұл!
Қанатыңды жазып тік,
Сенен құсым сарқылмайтын саз ұқтық.
Көкте әуен ұшып барад көлбетіп,
Неткен әуен, неткен ғажап нәзіктік.

Үнің сырлы, сөзің нұрлы, ойың бақ,
Сырлы кесте сал далама оюлап.
Ән еркесі болып мынау әлемге,
Манарбектің мықтылығын мойындат!

Белсенді

Тектіні тезге салып теңселдірер,
Екіні естігенде ел сендірер.
Қайда анарын соғады басымызды,
Бет алысы белгісіз белсенділер.

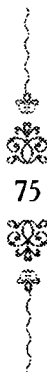
Біреу түр жалаң жалау желбіретіп,
Біреу түр кеңірдегін кергілетіп.
Құрақ ұшып өзінен жоғарыға,
Қуанышын көңілдің селдіретіп.

Жағынуға жіберіп қанша күшін,
Жалған намыс жабатын жаңсақ ісін.
Азаматтық, арлылық, адалдықты,
Луыстырар әп-сәтте мансап үшін.

Осылар құлагерді қор қылатын,
Осылар талайларға тор құратын.
Осылар өлмегенді өлтіретін,
Осылар болмағанды болдыратын.

Ұлты үшін жүргендей ұлы істерде.
Тыңнан түрен түргізер тыныш белге.
Сырт көзге сауырынан сипатпайды,
Ал іші, құны түксіз құыс кеуде.

Кейде тіпті кеудеңе кек тұнады,
Кейде тіпті ызалы ой шеп құрады.
Кейде тіпті түп-тура көкіректен,
Көміп-көміп жібергің кеп тұрады.

Өмірде түрлі кезең, түрлі адамдар,
Өмір күрес, таусылмас шырғалаңдар.
Өмір деген сырғыған су секілді,
Жылжып ағып жататын жылғадан бар.

Өмірде қоғам біреу, әр түрлі адам,
Біреу жасық, ал біреу жарқылдаған.
Жаныңның сұлулығы ең бастысы,
Жасау үшін алдыға жарқын қадам.

Дөкей

Бей!
Қалаға дөкей келді, дүрліктіріп,
Қанша елді ай күттіріп, күн күттіріп.
Қарауылдап қарсы алдық құрақ ұшып,
Құлдырандап құлдарша құлдықты ұрып.

Ұрда жық ұнамсыздау ұсқындағы,
Дөкейің дүниеге пысқырмады.
Жолын аршып жүр біреу жанталасып,
Жүйкесіне тиіп боп қыстың қары.

Бұндайда суыртпақтап сұрама сыр,
Бір келуі, той болды-ау, ұлан-асыр.
Байға басты сүйетіп, сүмеңдетіп,
Қайда тартып барасың мынау ғасыр!?

Сына

Сынағың келсе тағдыр тағы сына,
Қарсы жүзем өмірдің ағысына.
Жазмышы жұпыны бір жан едім,
Жағалауға ұмтылған жанұшыра.

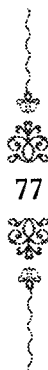
Өз-өзіме тіл қатып жиі үндестім,
Кормесе деп күйінген күйімді ешкім.
Тынысымды тарылтқан тереңде,
Итере бергеніңмен иілемеспін.

Сынағың келсе тағы сына мені,
Санамның сабыр еді бір-ақ емі.
Күдер үзбей күресем тағдырыммен,
Кеудемнің біткенінше сірә демі.

* * *

Бәріміз де уақытқа кіріптармыз,
Өкінерміз, кей кезде ұлықтармыз.
Қолөңкесі көбейген күнді көріп,
Күдік қон көңілімде үміт жалғыз.

Жастығымның жұлдызын жымыңдатып,
Құлдыраңдап өтті-ғой құлын уақыт.
Қонатындай басыңа бүгін бақыт,
Жігеріңнің жалауын тұғырға тік.

Ақын

(Ардақ ағамның рухына)

Сүйіндік талай сыртыңнан қарап,
Сыпырылғанда томағаң.
Қыран жырларың құлпырған ғажап,
Суырыла шықтың додадан.

Құлдыраңдаған құлын бел қалды,
Шамаңды жоқ ең шектеген.
Топқа кіргенде тіліңнен тамды,
Тегіңмен елген текті өлсең.

Ұйыған саған тыңдарманыңның,
Қандырдың талай сусынын,
Оқ бойы озып жылдардан жырың,
Танытты тыныс тылсымын.

Тереңдік сынды теңізге керек,
Толқынын жырдың көрпе еттің.
Кемерден асқан кезіңде кенет,
Мөлдіреп келіп мөлт еттің.

Көңілдің солды, гүлі жайқалмай,
Жылжыды өмір орнынан.
Мүлгиді қазір мұңын айта алмай,
Мұңайып тұрған домбыраң.

Сал гүмыр жырын салып айтыста,
Соқтырдың Арқа самалын.
Маңдайға жазған тағдыр-ай қысқа,
Амалым жоқ қой, амалым!

Көк теңіз

Қалып қойған жолаушыдай кемеден,
Көк теңізден көз алмаймын неге мен?!
Жалғыздықтан жабықтырмас жағалау,
Жан сырымды сөйлетудің шебері ең.

Сенде жыл-күн, айым өткен секілді,
Жүрек сырын жайып өткен секілді.
Тамағымда тұрып қалған өксікті,
Толқының кеп шайып өткен секілді.

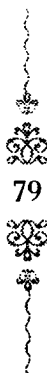
Кол бетінен көрінгендей өткен із,
Өткеніме өкінуге жоқ негіз.
Іркелетші, ерке күнге апарып,
Көркем етші, көңілімді көк теңіз.

Досқа сыр

Басымыз ертеректеу қосылса аман,
Хат жаздым сыр ақтарып досым саған.
Халіңді қабағыңнан ұғар жанды,
Сағынады екен-ау, осынша адам.

Асыл жүзін тат басса, асылға сын,
Бөлексің басқалардан бәсің басым.
Білікке шықанда емес, сол биіктен,
Құлдилап құлағанда қасымдасың.

Сен келгенде сай жібіп, жылға аршылар,
Көзің жоқ құрдасыңды құр қамшылар.
Сығға сай, сертке берік, сендей досты,
Пышымен тағдыр табыстырған шығар?!

Досқа...

Бір досым бар өлеңдей өрілетін,
Маңайына шуағы төгілетін.
Қалжыңдасса қалжыңы жарасатын,
Аузын ашса жүрегі көрінетін.

Айналысқан кәсібі ата кәсіп,
Өзіне бар сұлулар жата ғашық.
Атымтайы болған соң Ақтоғайдың,
Ақсораңнан барады атағы асып.

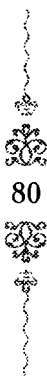
Тауы пана, талы от, даласы құт,
Торысын баптап мінген таң асырып.
Қонысын құтты қылған бағы ашылып,
Мекені қасиетті Қарашілік.

Сабырлы, сырбаз жігіт, сөзі ақырын,
Өнер десе арқасы қозатұғын.
Еңбектің арқасында дәлелдеді,
Қой бағып, құйрық жеген озатынын.

Бағытты анық, темірдей түйсігі нық,
Сағым күннен сәулесін құйсын үміт.
Бар қазаққа танымал болар еді,
Бабын тауып жіберсе биші қылып.

Қатарлас болғаннан соң жас көлемі,
Шырқалсын бал ғұмырдың басты өлеңі.
Бұл Бекім қиын жерден қиыстырып,
Қыз шығарып берудің хас шебері.

Өмір айдын барады жүзіп арман,
Отызыңда от күннің ізі қалған.

Жігіттің жампозы бол жұрт мақтаған,
Қырықтың күте берсін қызығы алдан.

Жанымда бірге жүріп өскен едің,
Мен сенің бар ісінді қош көремін.
Ойыңды айтқызбай-ақ түсінетін,
Осындай болу керек дос дегенің.

Досым менің!

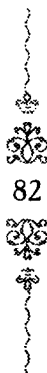
Досым менің!
Қонысыма қош кетті қосың менің.
Студенттік шақтағы сән ғұмырдың ,
Сырлы сәтін санаңнан өшірмегін.
Досым менің!

Жанған шырақ!
Дос дейміз-ау кейде осы алдаусырап.
Жанымызды тағдыр мен ар қамшылап.
Сен менің жастығымның белгісі едің,
Тұрағыңды кейіннен алғам сұрап.

Амалым не?!
Оралтпайды-ау бозбала бала күнге.
Жақындауға дәрмен жоқ саған мүлде.
Бәрін қайта басынан бастар едім,
Алыстап кеткен екен жаға мүлде.
Амалым не?!

Досым менің!
Мерейіңді қашанда өсірермін.
Шықсам да сан қиялдың төсіне мың.
Сен менің жүрегімнің төріндесің,
Өлең сырым өзіңе осы менің.

Кейде гүлдер,
Кез кетті, бал ғұмырдың жидегін жер.
Құрметтеп сүйгеніңнен сый көріңдер,
Қыз-жігіттің достығына сенбейтіндер,
Біздің осы сыйластықтан үйреніңдер!

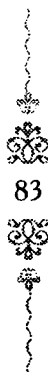

Мөлдір мұң

Ол кезеңде өршіл ек, өктем едік,
Омір-өзен, біз соның бөктері едік.
Бұл күні сағынышқа айналыпты-ау,
Ақ қардай көктем қызбен кеткен еріп.

Болек еді біздің шақ басқалардан,
Алдымызда тұрғандай асқақ арман.
Арулар жайғасатын жанымызға,
Гиттараның үні шыға бастағаннан.

Жүруші ек жастық шақтың түнін түріп,
Шергуші ек сал ғұмырдың сырын тұнық.
Құлдыраңдап санада құлын қылық,
Көзір қапты көңілге мұң іркіліп.

Құс-ғұмыр

Шомылдырып, шуағына жер көктің,
Таң оятсын, төсегіңді тербеп түн.
Мүсініңе мас қылдырып ғаламды,
Көріңші бір келбеттім.

Көріңші бір, түріп түннің түндігін,
Тұтат келіп жүрегімнің бір қылын.
Жамалыңмен жарық берші жаныма,
Ауыстырып күн нұрын.

Жақын болып кетпегенмен жол бұдан,
Сағыныштың күйін шертші домбырам.
Алыстағы арманыммен тілдестір,
Ойларымды оңай қозғап орнынан.

Менің жаным сенде ғана шуақтар,
Сенде ғана рахат табар қуат бар.
Ғашық қылып бар жігітті өзіңе,
Менің ғана құшағымда сыр ақтар.

Сен ғанасың жүдетгірмес жоққа сәл,
Сен ғанасың жанардағы отты ашар.
Шын қуанып, шын мұңайып менімен,
Жүрек қылын дөп басар.

Тағы да атты мұңы басым мұнар күн,
Тағы жапты қылығыңа құмар түн.
Құс боп ұшып келетіндей өзіңді,
Аспан жақтан іздейтінді шығардым.

Сыңғыр күлкің боп ағады бұлақ та,
Сендей сылқым көрінеді құрақ та.
Мезгіл құсы секілденіп барасың,
Ұшып келіп, ұшып кетер жыраққа.

Біздің тағдыр

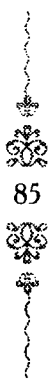
Отырғанда ойды кезіп ормандай,
Толғау үшін мөлдір моншақ кезінді.
Естайына мәңгі ғашық Қорландай,
Жүзігіңе сыйдырып ең сезімді.

Жүрек қалай тұра алады дір етпей,
Түкпірінде жатқан сендік сырды біл.
Төлегенін тосып өткен Жібектей,
Күтуменен өтпесінші бұл ғұмыр.

Күзгі бақтай жапырағын жая алмай,
Сезіміңді тек алыстан ұқтырып.
Қозысына қосылмаған Баяндай,
Кірпігіңе қалмасыншы шық тұнып.

Деп жырладық жалын дәуір дастанын,
Бойымызда ұқсас болып бар қылық.
Өмір деген өте шықты қас-қағым.
Өткеніне өшпес ізін қалдырып.

Бірге өткіздік бала күннің бар кешін,
Есейсек те бірге ақты арнамыз.
Өшірмедік мөлдір күннің сәулесін,
Ғашықтардай махаббаты мәңгі аңыз.

Гүлшатқа

Қалқам-ау, қимас қадірлім,
Қасымда жүрсең қуанам.
Бағбаны боп жүр жанымның,
Бағыма туған бір адам.

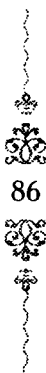
Тағдырым асау ағынға,
Тастағанында құлатып.
Жағаға тартып алдың да,
Жанымды жүрдің жұбатып.

Өрлесем өлең төсінде,
Барымның білдің бағасын.
Өткелді өмір көшінде,
Өзіңнен таптым жарасым.

Серідей сауық қуалап,
Қалықтап кетсе қайран күн.
Кешірім сосын сұрап ап,
Қазығым саған байландым.

Апталап кейде ай жүріп,
Жан-жаққа шаптық елеңдеп.
Жаныңа құшақ жайды үміт,
Жақыным қайтып келер деп.

Тосса да түнде сарыла,
Қайтпаған ешбір меселі.
Жолыққан сендей жарыма,
Маңдайдың бағы бес елі.

Сүйсіну

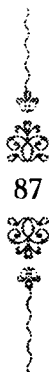
Ай секілді ажарыңда арай тұр,
Сенсіз мына мүлгіп тұрған маңай тұл.
Жанарыңыз жарқ еткенде жұлдыздар,
Жанып кетпей қалай тұр?!

Түнмен бірге қағылғанда кірпігің,
Құшағымда үлбіредің, үркідің.
Бал сезімнің тереңіне батырды,
Бірге өткізген бір түнім.

Сылдырады сәуле түсіп бұлақтар,
Сыбдырлады самалменен құрақтар.
Қол ұстасып, қырдан асып келеміз,
Сырларымды сұрап қал.

Тез атқандай ұясына батқан күн,
Тез сырғыды шағалалы шақтар тым.
Сұлулықтың сырын шертіп тұрғандай,
Біз қыдырған мақпал түн.

Ой санамды жүрегіме тыңдатып,
Олеңменен өрілейін тіл қатып.
Сұлулыққа ғашық болу керемет,
Жырлай білу бір бақыт.

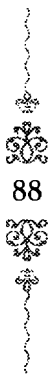

Мөлдір

Сендегі бағындырар мәрең мөлдір,
Сендегі әп-әдемі әлем мөлдір.
Жаратқанның бойға берген жарығымен,
Жанартаудай жарқ еткен жан-ең мөлдір.

Келісті кейіпкердей шығармаға,
Сен секілді адамдар сыңар ғана.
Жаныңның сұлулығы шығар бәлкім,
Басымызды қостырған бір арнаға.

Өміріңді өлең ғып өрдің тіптен,
Өзіңдей боп өссе екен өндіріткен,
Бар әлем бойын түзеп жүру үшін,
Адамды айырмасын мөлдірліктен.

Түс

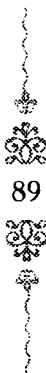
Түніменен түсіме енді жәннат бақ,
Ой елесім өткен күнге қанат қақ.
Еркеледің бұрынғыдай бұла қыз,
Айлы аспан айналада қар аппақ.

Белің бейне бұраң қаққан тал шыбық,
От жанарың сезіміңді жаршы ғып.
Арманымнан айырмашы ай әлем,
Тәтті түсім қала көрме таусылып.

Бұл бақыттан бал-бұл жанды реңің,
Үлбіреді үрке тосқан гүл ерін.
Тым құрыса түсімде бір жүргіз деп,
Мен ешкімнің оятпауын тіледім.

Мойныма кеп асылғаның да әдемі,
Қойныма көз жасырғаның да әдемі.
Сезіміңнің тұнықтығы сол күнгі,
Жапалақтап жауған қардан пәк еді.

Ізідің аула махаббаттың мекені ең,
Гүлім менің шырын шәрбат шекер ең.
Түстерімнің кейіпкері бола алсаң,
Ойланбастан мәңгі ұйықтап кетер ем.
Өмірімді сөйтіп жұмақ етер ем.

Қимастық

Шаттықтың да сен айтқан келді шегі,
Қайтіп көре алам ба енді сені?!
Қарай бердің артыңа қоштасарда,
Бұл сендегі қимастық белгісі еді.

Біле алсам ғой ерке қыз, ертеңімді,
Жел жығылтып кетпесін желкенімді.
Тілегімді қайтемін саған деген,
Жүрегімді қайтемін өртенулі.

Күндерім де көбейді өзің деген,
Түндерім де көбейді көз ілмеген.
Еркімді бағындырған іңкәрлікті,
Ерке қыз бұдан бұрын сезінбеп ем.

Сен десем, дала мүлгіп тынатындай,
Тұңғыық сыр жүзіңе тұнатындай.
Табиғаттың бар ғажап сұлулығы,
Сенің сыңғыр күлкіңнен тұратындай.

Қара шашың бейне бір жайған жібек,
Күндер өтті өзіңді ойлап жүдеп.
Дәл осындай шағыңда білдің бе екен,
Қиналып қаларыңды қайран жүрек.

Екеумізге куә боп дала жатыр,
Қосылуға алыс жол ара жатыр.
Ұнатуым жай ғана басталғанмен,
Ұмытуым қиын боп бара жатыр.

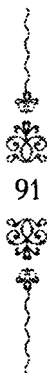
Өкініш

Кетпейді ойдан өзіңмен өткен күн әлі,
Жанымды тербеп сол шақтың әсем шуағы.
Тасдырдың мына қатал сынына қарашы,
Үнатқанымға болам ба, қалқам, кінәлі?!

Бақтағы әуен, ақ жауынменен бірігіп,
Осы бір әнмен аялап еді гүл үміт.
Анашның алтын нұрына тұрдық жуынып,
Жас жанның ыстық отына тұрдық жылынып.

Қарақат көзің тереңнен теріп сыр тұнық,
Қуанығыңда кетесің тіпті құлпырып.
Қоңғасу сәті тым ауыр болды біз үшін,
Күңде қимас көз жасың қалды іркіліп.

Керегі болмай өзіңнен басқа ешкімнің,
Тұлбұлды бақта белгісі қалды бес күннің.
Мезгілім өтіп кеткенде жарық жұлдыздың,
Көгімнен нұрын төгетіндігін кеш білдім.

Сыр

Тыңдағанда телефоннан даусыңды,
Күннен-күнге тағатым да таусылды.
Өнер сол-ақ болғаннан соң бойымда,
Өлең орап айтайыншы бар сырды.

Хабарласып тұршы қалқам күнде сен,
Маған бақыт сырыңды айтып үндесең.
Құсым неге қонбай жүр деп бағыма,
Түсімде де жиі өзіңмен тілдесем.

Жырың бөлек жығылмайтын жолынан,
Сырың бөлек сөз ерітпес соңынан.
Мен өзіңді ару айға ұқсаттым,
Жұлдыздардың жанарына шомылған.

Бұл өмірдің болғанымен шарты тік,
Жазғанымды сағынышпен ал күтіп.
Содан кейін сен де айтарсың сырыңды,
Ай секілді шұғылаңмен балқытып.

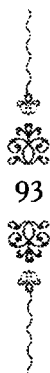

Г-ға

Өңімдегі белгілі есім,
Түсімде ылғи сен жүресің.
Жақындықпен бірге тіккен,
Жан жалауы желбіресін.

Көрінісін керім күннің,
Оймен артқа шегіндірдім.
Еркеліктің өзімен-ақ,
Жүрегімнің емін білдің.

Әр қадамың сыр ұқтырып,
Қимылыңа қылық тұнып.
Сан қияға алып барды,
Санамдағы үміт, күдік.

Күрсіну

Жалғыздықтан жабыққанда,
Қайран көңіл қамыққанда.
Мына өмірден тарыққанда,
Ойдасың....

Бағына алмай күшке мүлде,
Тағдыр уын ішкенімде.
Сен деп отқа түскенімде,
Қайдасың?!

Қайда сенің ой арманың,
Жұмақ түннен оянбадың.
Әдетінді қоя алмадың,
Кешір...

Сертін ұстап жігіттіктің,
Сенен үлкен үміт күттім.
Басыма әбден шығып біттің,
Не үшін?!

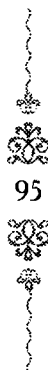
Ерке қыз

Ерке қыз ең, өмірде еркін едің,
Ешкім таға алмады көркіңе мін.
Ойнап жүріп от бастың білдің бе екен,
Тағдыр күйдің осылай шертілерін.

Ерке қыз ең, басқадан бөлек едің,
Ешкімді де көзіңе елемедің.
Түсіне алмай өзіңе не керегін,
Алдамшы елес соңынан ере бердің.

Ере бердің артыңа бұрылмадың,
Селдіреді жыл өте бұрымдарың.
Өмір ағын жағаға лақтырды,
Лунап тұрдың сонда да жығылмадың.

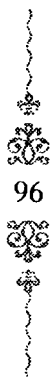
Жанарыңнан талай жас тамшылады,
Жалған намыс жаныңды қамшылады.
Жүрегіңде тұтанбаса жан шуағы,
Тәнің әлі талайға жаншылады.

Дүр етіп көтерілем жер бетінен...

Басқаның байқағандай ісін керім,
Көрмедің көңілімнің ішіндегін.
Жатсынып жүрегімнің жазирасын,
Жатырқап қайда ұштың құсым менің.

Тәкәппар ең, сен неткен кербез едің,
Есіңе алмай ерке кез ең кезеңін.
Жүрегіңнің жалынын жағу үшін,
Тілегімнің тағы бір бер кезегін.

Жайылғанмен алдыңа жотадай-ақ,
Өлең көңіл от басты отамай-ақ.
Айым-күнім деп жүріп асылыңды,
Айырбастау не деген оп-оңай ақ?!

Қазіргі хал, бір жылап, бір күлердей,
Тарамысын жанымның тілгілердей.
Қарашықтан құпия сырды көрмей,
Жүзіңізден жүріпші мұңды көрмей.

Қайда мені толқындай тербейтінің,
Қайда менің жанымды емдейтін үн.
Бағытын басқа жаққа бұрған күннің,
Түсіндім енді қайтып келмейтінін.

Шегініс жоқ шарасыз шақ туғасын.
Жырдан таптым баратын бақтың басын,
Мұңымды өлеңіме ақтармаққа,
Ағытып қоя бердім аттың басын.

Түсіндім сенің ішкі байламыңды,
Түсіндім тілегіңнен тайғаныңды.
Дүр етіп көтерілем жер бетінен,
Жүдетіп кеткеніңмен жайлауымды.

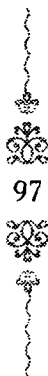
Сәулем

Ақтарып қайта құмыра сырды,
Балғын шақ беті бүгін ашылды,
Ерке кезімді оралттың қалқам,
Есілге түскен шұғыла сынды.

Лйырдың мүлдем еріктен Сәулем,
Қоңілдің мұзын еріткен Сәулем.
Жастықтың қайта жалынын жағып,
Жасартайын деп келіп пе ең Сәулем.

Есіл де бүгін тыныш толқыды,
Жапыма бөлек тыныс толтырды.
Жағаны сипай жайқалып жатыр,
Жауқазын шақтың күміс толқыны.

Таусылмай маған құрметің анық,
Қермет кездің күн беті жарық.
Баяғы баққа қайта кеп тұрмын,
Студент шақтың суретін алып.

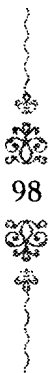

Жат

Сен екеуміз талай сырға қанықпыз,
Өтті арада қыс пен көктем, анық күз.
Қазір біздер тек алыстан тілдесіп,
Жат адамдай жатырқап-ақ қалыппыз.

Қабырғама қатты батты жаттығың,
Таңдайыңнан төгілмеді тәтті үнің.
Бірақ тарттың артта қалды айдының,
Жұмақ таптың қай мекеннен аққуым?!

Сонда қалай өткен өмір бекер ме,
Бой үйретіп бауыр бастың бөтенге.
Жүрегімнің бағы сені тосып жүр,
Сол бағымды мәңгі-бақи мекенде.

Шығыстың шынары

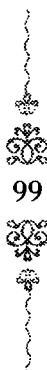
Жүзіңді жылу көмкеріп қаған,
Қарадың көзді төңкеріп маған.
Шығыстың әсем шынарын көріп,
Шыдамым бітіп өртеніп барам.

Көріңді бөлек өнегең сенің,
Бойымды сол сәт бөлеген сенім,
Қыздырып қанды тулатып жатқан,
Не деген жүрек, не деген сезім?!

Біліңді белгі байқатуларың,
Қылаулы сезім қайта туладың.
Түйісе берген көзіңнен ұқтым,
Жүректің маған айтатындарын.

Тал бойың ерен, тылсымыңменен,
Қоңілде туды күрсініп өлең.
Сағат та сырғып тоқтамай қойды,
Біз мінген көлік дүрсіліменен.

Жанымның кетті қалықтап әні,
Жүрегім от боп жанып барады.
Жүйткіген поезд сен екеумізді,
Арманға бастап алып барады.

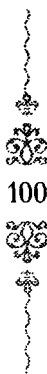
Мөлдір мұң

Қош дедің қалқам бір қарадың да,
Жөнелді сөйтіп көлігің.
Өрілді өлең жыр парағында,
Ол менің өткен өмірім.

Санама пейіш сап кеттің еркем,
Сағыныш болып сол бір күн.
Еркімді билеп ап кеттің еркем,
Мұңайта берді мөлдір мұң.

Тағдырым мені тағы сынады,
Тағы да нала, тағы мұң.
Балауса жүрек бақ ұсынады,
Дәрменсіздігіме налыдым.

Қол жетпес бақыт айта да алмайтын,
Бір күні сен де тынарсың.
Осынау уақыт қайталанбайтын,
Жастықтың соңы шығарсың.

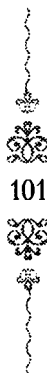
Ғашық болып жүрудің өзі бақыт

Сырга берік жансың-ау, сөзге сараң,
Еліккімге ұқсамайтын өзгеше адам.
Тағдыр мені өзіңмен кездестірді,
Көктемім күзге айналған кезде саған.

Бұр атқанын көргенде бүршігіңнің,
Тұла бойым бір ысып, бір суындым.
Сенен мүлде көре алмай жатсынуды,
Тереңінде тұншықтым тылсымыңның.

Тұрса да көңілменен көз ұнатып,
Көктемімді алғанмын тез ұрлатып.
Аңсарыңды аудырған сұлулыққа,
Ғашық болып жүрудің өзі бақыт.

Кешіп өткен күн қайда кең өзенді,
Күйкі тірлік қабартты кенеземді.
Қайта мені ендір деп есігіңнен,
Қайран жастық қағып тұр тереземді.

Сұлулыққа құштармын

Уысында ұстамның,
Бойдақ күннен із де алшақ.
Сұлулыққа құштармын,
Бірақ жарым қызғаншақ.

Жазғанымды бақылап,
Жардың көзі қырағы.
Сұлу көрсем жатып ап,
Жыр жазғым кеп тұрады.

Тез өрілер тілге тым,
Өлеңде түр өнегем.
Сұлу қыздың суретін,
Жырмен салып жөнелем.

Әлқиссасы әр тарау,
Жүрегімді жақын ұқ.
Қайтем енді қалқам-ау,
Тұнып тұрса тақырып.

Ойлағаным ол емес,
Менікі өлең құр жазыс.
Тағы жанжал, төбелес,
Тағы да сол қызғаныш.

Ұнамай еш жүрісім,
Жанардан от ұшырып.
Өмір өтті бұл ісін,
Сүйгені деп түсініп.

Желдей соғар тына кеп,
Сенімге де серт керек.
Кейде ойлаймын бұл әдет,
Жазылмайтын дерт пе деп?!

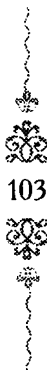
Қызғаныш

Сен мені қызғанбашы жеке кетсем,
Орісін өлеңімнің мекен етсем.
Өз ойыммен оңаша арпалысып,
Сезімімнің бағына шекер ексем.

Сен мені қызғанбашы менде бардан,
Мекенін көрсетпесе мендегі арман.
Өмірімнің өрнегі өлең еді,
Жүдеген жүрегімді емдеп алған.

Сен мені қызғанбашы жалынымнан,
Таралған тұла бойға тамырымнан.
Өзгенің барлығына көндірерсің,
Өлең үшін кешіргін бәрі құрбан.

Туғанында таңменен таласып жыр,
Баға жетпес мендегі бар асыл бұл.
Толғанар шақтарымда тоқтау салмай,
Қолда бар қазынамның бағасын біл.

Ия, жаным!..

Ия, жаным,
Таусылғандай тірлікте тиянағым.
Сергелдеңге түсетін сәттерімді,
Саған айта беруге ұяламын.

Шын шырағым,
Күйбең өмір көшінде түншығамын.
Сені көріп түсіндім көңілімнің,
Көгін серпіп күлімдеп күн шығарын.

Жарқын ісің,
Жиіледі маған ішкі тартылысың.
Тағдырыма сәулесін төгіп тұрған,
Тәңірдің маған тартқан тартуысың.

Сен еш бөтен,
Ойда қалма, елеусіз елеске тең.
Екеуміздің осы бір шақтарымыз,
Ең бақытты кезеңдер емес пе екен?!

Итере берме кеудемді

Бұзып шықпай шеңберді,
Сезімім сенсіз сенделді.
Иілген сайын алдыңа,
Итере берме кеудемді.

Сен адалдықтың төресі,
Жанымды нұрға бөлеші.
Бәрін де кейін көрерсің,
Бәріне уақыт төреші.

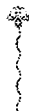
Шығарсың шыңға шындасаң,
Сенімен ойша сырласам.
Арылар едің сан ойдан,
Жүректің сөзін тыңдасаң.

Көркем үн

Молдір үнді, гүл бейне Гүлмираның,
Үнінен санамызда сырғиды ағын.
І арағын ертелі кеш ашып алып,
Көре бергім келеді күн дидарын.

Көремін хабарыңның бірдей бәрін.
Сіздің үн күндізгі бақ, түнгі ираным.
Іркелеп эфиріңнен тіл қатқанда,
Жүзімізде жүгірер ылғи жалын.

Ыстықсың жерге төккен күндей нәрін,
Жырыма танытыңыз шынды иланым.
Жүрегімнің жалынына ерітем де,
Жақұтын сізге тартам жыр құйманың.

Ән сезім

Көңілін селт еткізіп жігіттердің,
Біз отырған бөлмеге кіріп келдің.
Содан кейін әп-әдемі әндеріңмен,
Тұла бойын тербеттің тымық белдің.

Қосқандай жап-жарық шам электрлі,
Жап-жас қыз жарқыраған жел екпінді.
Сол сәтте сен шырқаған керім әуен,
Бақыттың бесігіне бөлеп тұрды.

Жаныма жақындықтың дәнін себер,
Шырқадың әндеріңнің бәрін шебер.
Көңілдегін армансыз ақтарар ем,
Өмір менің еркіме бағынса егер.

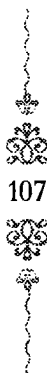
Бір шынар

Бағымдағы бүршік жарса бір шынар,
Қоңілімнің биігінен күн шығар.
Жауқазындай жаңа туған жарастық,
Жүректегі жазылатын жыр шығар?!

Ерке үнді ерекшесіз жаны ізгі,
Жазған хаттар маған сондай маңызды.
Арадағы мұң баспаған мөлдірлік,
Аспаны ашық тағдырымыз тәрізді.

Сіздің ғұмыр белгісі көп бір белес,
Біздің ғұмыр Сіздікімен іргелес.
Тағат қалмас түнгі тәтті түстердің,
Кейінкері болып кетсем күнде кеш.

Мя, солай, көңіл көшін кеңіттік,
Таныстықтың есігінен еніп тік.
Сүйарыммен арпалыстым оңаша,
Сөзіме сырымды айтып, серік қып.

Сәтсіздіктерімді ұмыттыр

Көздеріңнен көрінгенде күліп нұр,
Сөз деміңнен жан дүнием жылып тұр.
Сезіміңнің тереңіне батырып,
Барлық сәтсіздіктерімді ұмыттыр.

Тұла бойың көркем мінез, таң қылық,
Тамашаңмен жүрсің естен тандырып.
Адалдығың, арлылығың үшін-ау,
Саған ғашық болса егер сан жігіт.

Жарқыратып жанарыңды жарық күн,
Жұлдыз шолпы бұрымыңа тағып түн.
Мінезіңнің салқындығы болғанмен,
Жүрегіңнің жаз екенін таныттың.

Сондықтан да сен мен үшін ерекше ең,
Сезімімнің лаулауына себеп сен.
Сенсіз өмір көктемі жоқ көңілсіз,
Жүрегімнің іздегені демек сен.

Сырласу

Қиянатқа танытып өктем үнді,
Шенге қимас жан едің шекпеніңді.
Қазақтың қайталанбас қара нары,
Өлеңі дертке дауа, көпке үлгі.

Шығыстың тасы тарих, даласы құт,
Сол жерден атқа міндің аласұрып.
Мәреде маңдайы әлі жарқырап тұр,
Өлеңге қосқан атың таң асырып.

О, менің ұлы бабам ұлағатым,
Қазынамсың қалың жұрт құп алатын.
Сенің сөзің сүрінгенге қуат беріп,
Сенің сөзің биікке шығаратын.

Таптым сенен өмірде керегімді,
Өмір бойы алады ел сенен үлгі.
Бойына бойтұмардай сақтайды әркім,
Сөз патшасына айналған өлеңіңді.

Мұң

Өмір-керуен жылжып ағып барады,
Дәл төбемнен жұлдыз ағып барады.
Көбі ертегі болып болашағымның,
Көлеңкелі күн де ұзарып барады.

Буға айналды бұлақтар да кешегі,
Қуға айналды құрақтар да кешегі,
Шынға айналды сұрақтар да кешегі,
Мұңға айналды шуақтар да кешегі.

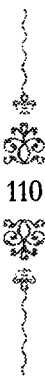
Бар үмітім сөнді, өшті жаншылды,
Тағатым да семді, көшті, таусылды.
Тұма ойым құла түзді қаусырды,
Тұла бойым қара суға малшынды.

Жалған ойға жаза басып қалыппын,
Сонда қайда нысанамды дарыттым.
Жабырқаулы жүрегіме нұр сеуіп,
Бұлт астынан шыға келші жарық күн!

Жалғыздық

Жалғыздық жеңді, санамды торлап сансырап,
Қадалып қанжар, қалғандай жүрек қансырап.
Санамда жатыр жауабын таппай сан сұрақ,
Жазайын өлең жанымды мұңнан аршып ап.

Жүйкені жаншып күйбеңі бөлек тіршілік,
Күндерім өтті, көз ілмей қанша күрсініп.
Қалды ма бәлкім мұңменен мылқау тіл шығып,
Жазайын өлең жанымды демеп жүрші үміт.

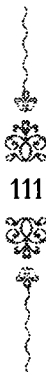
Сыр

Кешір мені, ұқпасам кейде сені,
Тимей жүрсе жарыңның үйге себі.
Өмірдің ағысымен арпалысып,
Көңілім алай-түлей күй кешеді.

Кешір мені, ұқпасам сөз төркінін,
Келтірмесем шырайын көз көркінің.
Жардан жарға лақтырып тыным бермей,
Өзімді де аямады өз толқыным.

Кешір мені, аз болса жақын қылық,
Сый көрсете алмасам татымды ғып.
Оңаша алып шығып өзіңе айтар,
Сырларымды жүрегім жатыр бүгіп.

Түсінбесең қайтемін, қалып кетем,
Мүң жастанған әніме салып кетем.
Шертілмеген жанымның жұмбақ күйін,
Өзімменен өмірден алып кетем.

Мінездеме

Не әйел, не ер емес,
Не сараң, не кең емес.
Жарымаған түрге де,
Былжыраған бірдеңе.
Көрсете алмас көпке сыр,
Өсек тергіш, өкпешіл.
Сүйретілген жүрісі,
Жүгенсіздеу жұмысы.
Жүнін жұлған тулақтай,
Жұғымы жоқ тырнақтай,
Жұмысына жай келгіш,
Шенділерге шай бергіш.
Өзге тілде гұлама,
Өз тіліне дүбәрә.
Тиын десе тынықпас,
Дәстүріңнен дым ұқпас.
Күні көне, кеші ескі,
Айдағаны бес ешкі.
Есті ісі жоқ ел қарар,
Ысқырығы жер жарар.
Үлесі жоқ бір тебен,
Түсінігі тым төмен.
Осындайлар бұл күні,
Қор қылдырды рухымды.

Қылқалам

Өнерден жеріп, өмірден жеріп,
Таппағанда істі мәндірек,
Өксікті бастым өлеңге келіп,
Жүдеген кезде жан жүрек.

Тартады жырдың даласы кеңге,
Өлеңсіз өмір тұл маған.
Жанымның ішкі жарасын емде,
Қынаптан шық та қыл қалам!

Әсел

(марқұмның рухына)

Жаңа еді-ау жапырағын жайған гұмыр,
Жарқ етті де жоқ болды қайран гұмыр.
Сен шырқаған аққу ән өзіңді іздеп,
Көкше көлдің үстінде айналып жүр.

Айналып жүр шарқ ұрып шартарапты,
Байлауы жоқ тірліктің әр таңы атты.
Ән құсыңды қайда тастап кеттің қалқам,
Арайға бөлеп тұрған Арқа жақты.

Пәни жалған көзден бұл өтіп ұшты,
Сөндіре алмай күйдірген отын ішкі.
Басылса жырмен басып көрейінші,
Өзекті өртеп кеткен өкінішті.

Дариға-ай, дидарыңа тізілген нұр,
Бір күнде ғайып болды-ау жүзіңмен бір.
Күңдіретіп, күйзелтіп кеттің елді,
Сылқ етіп сабағынан үзілген гүл.

Тамыр алып таралған жарық нұрдан,
Сән гұмыр-ай, сахнада сауық құрған.
Арманына жете алмай көк аспаннан,
Жасың шығар жаңбыр боп жауып тұрған.

Жанарың да от еді өнер десе,
Ия, солай, жазылды өлең неше.
Ойсыраған орның деп түсінем,
Бір жұлдыз дәл төбемнен төмендесе.

Көрініс

Бір той өтті дүбірі дүркіреген,
Қазақтың ғұннан бергі ғұрпыменен.
Бұл тойға жоғарыдан ат терлетіп,
Көкем келді күн болып күркіреген.

Көкем келді, көсіліп көптен ірі,
Өзгелерден өзгеше өктем үні.
Жетегіне жүргізді жердегіні,
Етегіне кіргізді көктегіні.

Жиып қойып басқаның өтер ісін,
Бокал, — деді, мен үшін көтерілсін.
Өзін мақтап айтпаған адам болса,
Құны жоқ болып қалды көкем үшін.

Біреу шығып астына ат арнатты,
Біреу шығып иыққа шапан жапты.
Біреу шығып ел үшін туған ер деп,
Май тамыза мақтады, мақалдатты.

Біреу шығып аспанда күнсің деді,
Біреу шығып шалқайған шыңсың деді.
Көкемдер халық үшін қайта тумас,
Қадіріңді мына жұрт білсін деді.

Жағымпаздық ернеуі жардан асты,
Құлдық үру аяғы ардан асты.
Біреулер біз де осындай болайық деп,
Қылғытты көкемізден қалған асты.

Ешкім айтпас төріңнен түс деп мынау,
Есіртуден есірік күш кеп тұр-ау.

Қоғамға қарсы тұрып қайтсін енді,
Көкем де көргендерін істеп тұр-ау.

Шіритіні шындық қой балық бастан,
Қазіргінің қалпы осы қалыптасқан.
Тағдыр көші тереңге тартып барад,
Пендесіне тәубасын танытпастан.

Кішірейіп кезеңнің көп ірісі,
Міне, осылай өрбіді өмір ісі.
Құлазыгып жіберді көңілімді,
Көкем қойған қоғамның көрінісі.

Бауырға

Көп танымай, көп көрмей-ақ бір-бірін,
Сүйдім, күйдім деп түріп-ап түндігін.
Бір бауырым басын соғып тау-тасқа,
Бір әйелден ақылы аспай жүр бүгін.

Тақпа жарға үйде де мін, түзде мін,
Үйлендің бе, үмітіңді үзбегін.
Қуансаңыз бірге қуан қызыққа,
Мін іздесең екі жақты іздегін.

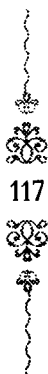
Саған қарар жұмбақ көзбен қиылып,
Қылығымен әкетеді үйіріп.
Әйел деген шынар ағаш секілді,
Бабын білсең, барын берер иіліп.

Әйел деген сандуғаштай сайрауық,
Жарын күтер жанашырың жайлы анық.
Жарты гүмырдан соң өзі-ақ кетеді,
Махаббатың туыстыққа айналып.

Әйел деген жұмбағы көп бір әлем,
Жауабын тап шыққанынша сірә дем.
Қамшы тұрсын қабырғаңда ілулі,
Шайтан түртсе қағып тастар бір-ақ ем.

Ақылыңның аздығынан тұсалып,
Өміріңді құр өткізбей құса ғып.
Әйел деген ұрпағыңның анасы,
Құдайдан соң күдіретті үш әріп.

Сондықтан да сыйла жарды құрметте,
Ере бермей дәлдүңі көп дүрмекке.
Қос тізгінін тең ұстатып әйелдің,
Ақылменен барлық ісін міндетте.

Нестайға

Бір апам бар шырайлы шығыс шақта,
Оң қабағы тартатын туыс жаққа.
Көңілі ашық көктемгі күн секілді,
Кейде дауыл соқтырар тыныш шақта.

Қутты болсын, келгенің он сегізге,
Өмір теңіз, сен одан өлшем ізде.
Жылжып уақыт жайменен бара жатыр,
Мейлі көнбе, мейлі оған көнсеңізде.

Қорған қылып жаныңда жарыңызды,
Алла асырсын бастағы бағыңызды.
Жарқырай бер, таратып шұғылаңды.
Жақсы көрген жан апам жаның ізгі.

118

Зейнолла ағама

Туысты құшағына тартып тұрған,
Шаттығы шартарапқа шалқып тұрған.
Еңбегіңнің еренін ел біледі.
Атымтайы Арқаның артық туған.

Тал бойыңда қазақтың бар өнері,
Санаңызда серінің сан өлеңі.
Баптана басатұғын «Балқурайың»,
Бабаң еккен бойдағы дәнек еді.

Отын жақ бойыңдағы жыр үміттің,
Салқам көңіл сырбазым, сыры мықтым.
Ілтипатын қабыл ап қауымыңның,
Ізін салып жүре бер іріліктің.

Азаттық жыры (әні бар)

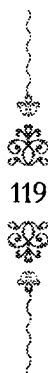
Ұлдары рухты, қыздары қылықты,
Бабалар гүрпынан бата алған.
Паң дала иесі, байрағы киесі,
Халықпыз азат ел атанған.

қайырмасы

Азаттық аспаны, дәуірдің дастаны,
Жыр болып жүрекке құйылсын!
Ер мінез елім бар, кең байтақ жерім бар,
Бағыңа бар әлем сүйінсін!

Екпіні кемедей, тарихы телегей,
Егемен ұлтым мен ұлысым.
Керегем кең бүгін, асқақтап елдігім,
Шалқысын ынтымақ ырысым!

Ай нұрлы аймағым, көгімде байрағым,
Шаттықпен ашылған түндігім.
Асқақтап айбыным, тасыған байлығым,
Жасасын жасампаз бірлігім.

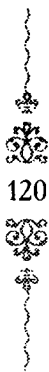

Қарағым-ай
(әні бар)

Құшағында тербеліп самаланың,
Гүлзарыңды гүл толы араладым.
Тағатымнан айырдың төзімімнен,
Таусылғандай қалқам-ау бар амалым.

Қарағым-ай,
Жаралған таң нұрынан,
Тайсалмай тағдырымнан.
Жүректе сен деп салған,
Қалды бір ән.

Өзгелерден өзгеше талғамыңда,
Бір нәзік сыр қалқам-ау бар ма мұнда
Айдыныма аққуым болып қондың,
Амалсыздан жағада қалғанымда.

МАЗМҰНЫ

Өкімбаев Е.Б. Ақ жол!.....	3
----------------------------	---

ТУҒАН ЖЕР ӘУЕНДЕРІ

Қарағұла	6
Саялы Сарытерек	7
Беу, Ақтоғай!	8
Ауылымның ауасы	9
Ауылға келгенде.....	10
Туған жер.....	11
Туған топырақ.....	12
Балалық шақ.....	13
Балқашым.....	14

ӨЛЕҢМЕН ӨРІЛГЕН ӨМІР

Өмір-өлең.....	16
Құлагер өлең құйындат!	17
Өмір	18
Портрет	19
Уақыт	21
Домбыра	22
Күй-құдірет (Ерлан Үрімжанұлына)	23
Мінез.....	24
Құмай-ғұмыр	26
Дат!	27
Шатыр.....	29
Аласартпа орнымды, о, Тәңірім!.....	30
Иірім.....	31
Алғыс	32

Күрсіну	94
Ерке қыз	95
Дүр етіп көтерілем жер бетінен... ..	96
Сәулем	97
Жат	98
Шығыстың шынары	99
Мөлдір мұң	100
Ғашық болып жүрудің өзі бақыт	101
Сұлулыққа құштармын	102
Қызғаныш	103
Ия, жаным!	104
Итере берме кеудемді	105
Көркем үн	105
Ән сезім	106
Бір шынар	107
Сәтсіздіктерімді ұмыттыр	108
Сырласу	109
Мұң	110
Жалғыздық	110
Сыр	111
Мінездеме	112
Қылқалам	113
Әсел	114
Көрініс	115
Бауырға	117
Нестайға	118
Зейнолла ағама	118
Азаттық жыры	119
Қарағым-ай	120

Саят ТҰЯҚБАЕВ

Әмір ~ әлеті

Редакторы Дәулет Қанатбекұлы
Суретшісі Ринат Құрмашев
Беттеген Оңдасын Әшім

«Елтаным баспасы»-ның баспаханасында басылды.
050052 Алматы қ-сы, Садовый бульвар к-сі, 1 үй.
E-mail: eltanym@mail.ru.
Тел.: +7 701 698 25 49
+7 777 246 91 21

Көлемі 8 б.т. Офсетті қағаз. Пішімі 84x108/32.
Таралымы 500 дана.

ТҰЯҚБАЕВ
Саят Қабдырашұлы

1976 жылы Қарағанды облысы, Ақтоғай ауданы, Сарытерек ауылында туған.

1997 жылы Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің филология факультетін бітірген.

Қазір Қарағанды қаласы Жаңа Майқұдық Мәдениет үйінде қызмет жасайды. Өлеңдері аудандық, облыстық, республикалық басылымдарда жарық көрген, Балқаш аймақтық ақындар антологиясына енген. Аймақтық, облыстық жыр мүшәйралары мен облыстық, республикалық бірнеше өнер байқауының жүлдегері.

ISBN 978-601-06-7444-8

9 786010 674448